

- ۷۷- آرایه‌های «اسلوب معادله - استعاره - پارادوکس - تشبیه - جناس تام» به ترتیب در کدام گزینه یافت می‌شوند؟ (انسانی ۹۱)
- الف) تنها نه من به دانه‌ی خالت مقیدم
ب) دیوان حافظی تو و دیوانه‌ی تو من
ج) حرف صدق از لب دیوانه برون می‌آید
د) هر چند بی‌صداست چو آیینی آب عمر
ه) دل چو شد غافل ز حق فرمان‌پذیر تن بود
- ۱) الف - ب - ه - د - ج
۲) الف - د - ج - ب - الف
۳) ه - ج - د - الف - ب
۴) ه - ج - د - ب - الف
- ۷۸- آرایه‌های بیت «خشت زیر سر و بر تارک هفت اختر پای / دست قدرت نگر و منصب صاحب‌جاهی» در کدام گزینه تماماً درست است؟ (هنر ۹۱)
- ۱) استعاره، جناس، کنایه، پارادوکس
۲) استعاره، تضاد، تشبیه، مراعات‌نظیر
۳) تشبیه، جناس، تشخیص، مجاز
۴) تضاد، مراعات‌نظیر، حسن‌تعلیل، مجاز
- ۷۹- آرایه‌های مقابل همه‌ی ابیات، به‌استثنای بیت درست است. (هنر ۹۱)
- ۱) افتاده رابه چشم حقرات مبین که خاک
۲) از آن مرگمان او دست دعا بر آسمان دارد
۳) در حیرتم از زاری تیسور که این طفل
۴) عاقلان را تا در این موسم چو خود دیوانه دید
- ۸۰- ترتیب قرار گرفتن آرایه‌های «استعاره، تلمیح، ایهام، تشبیه و تناقض» کدام است؟ (هنر ۹۱)
- الف) اگر چه مستی عشقم خراب کرد ولی
ب) به کام تا نرساند مرا لبش چون نای
ج) که ای بلندنظر شاه‌باز سدره‌نشین
د) نشان عهد و وفا نیست در تیسم گل
ه) دل من در هوس روی تو ای مونس جان
- ۱) د، الف، ج، ه، ب
۲) د، ج، ب، ه، الف
۳) ه، ج، ب، د، الف
۴) ه، ج، د، الف، ب
- ۸۱- آرایه‌های بیت «سرم هنوز چنان مست بوی آن نفس است / که بوی عنبر و گل ره نمی‌برد به مشام» در کدام گزینه تماماً درست است؟ (زبان ۹۱)
- ۱) کنایه، مجاز، حسن‌تعلیل
۲) جناس، کنایه، پارادوکس
۳) کنایه، اسلوب معادله، مجاز
۴) تشبیه، اغراق، اسلوب معادله
- ۸۲- ترتیب قرار گرفتن ابیات به لحاظ داشتن آرایه‌های «جناس، استعاره، ایهام، اغراق، واج‌آرایی» کدام است؟ (زبان ۹۱)
- الف) عشق‌بازی و جوانی و شراب لعل‌فام
ب) باده‌ی گلرنگ تلخ تیز خوش‌خوار سبک
ج) ای گلبن جوان بر دولت بخور که من
د) به جز صبا و شمالم نمی‌شناسد کس
ه) به یاد یار و دیار آن چنان بگریم زار
- ۱) ب، ه، الف، ج، د
۲) ب، د، ج، الف، ه
۳) ج، ب، الف، د، ه
۴) ج، د، الف، ه، ب
- ۸۳- آرایه‌های بیت «به مهلتی که سپهرت دهد ز راه مرو / تو را که گفت که این زال ترک دستان گفت» در کدام گزینه تماماً درست آمده است؟ (زبان ۹۱)
- ۱) استعاره، ایهام تناسب، کنایه
۲) تشخیص، اسلوب معادله، حسن‌تعلیل
۳) ایهام تناسب، کنایه، اسلوب معادله
۴) تلمیح، استعاره، حسن‌تعلیل
- ۸۴- آرایه‌های بیت «نقد دلی که بود مرا صرف باده شد / قلب سیاه بود از آن در حرام رفت» در کدام مورد تماماً درست است؟ (فارغ از کشور ۹۱)
- ۱) ایهام، نغمه‌ی حروف، پارادوکس
۲) ایهام، مراعات‌نظیر، اسلوب معادله
۳) تشبیه، ایهام، حسن‌تعلیل
۴) تشبیه، مراعات‌نظیر، اسلوب معادله
- ۸۵- آرایه‌های «تلمیح، مجاز، ایهام و جناس تام» به ترتیب در کدام ابیات یافت می‌شود؟ (فارغ از کشور ۹۱)
- الف) معنی آب زندگی و روضه‌ی ارم
ب) نه من سبوکش این دیر رندسوزم و بس
ج) سر ارادت ما و آستان حضرت دوست
د) گو شمع میارید در این جمع که امشب
- ۱) الف، ب، ج، د
۲) الف، ب، د، ج
۳) ب، الف، د، ج
۴) ب، ج، د، الف

(فارج از کشور ۹۱)

۸۶- در کدام بیت آرایه‌های «استعاره، تشبیه، اغراق و کنایه» به کار رفته است؟

- (۱) بس کن از سرکه فشاندن ز آن لب میگون که من
 (۲) پای خاکین کن در آکز چشم خونین هر نفس
 (۳) گر چو چنگم در بر آیی زلف در دامن‌کشان
 (۴) بر سر خاک اوفتان خیزان ز جور آسمان
- دل بر آن میگون لب سرکه‌فشان خواهم فشاند
 گوهر اندر خاک پایت رایگان خواهم فشاند
 از مژه یک دامن‌ت لعل روان خواهم فشاند
 از تظلم خاک هم بر آسمان خواهم فشاند

(ریاضی ۹۰)

۸۷- در بیت «ای از حیای لعل لب‌ت گشته آب، می / خورشید پیش آتش روی تو کرده خوی» کدام آرایه‌ها وجود دارد؟

- (۱) استعاره - اغراق - تشخیص - مجاز
 (۲) استعاره - تشبیه - تضاد - اسلوب معادله
 (۳) تشبیه - کنایه - تشخیص - تضاد
 (۴) کنایه - تضاد - اغراق - تلمیح

۸۸- ترتیب ابیات زیر، به لحاظ داشتن آرایه‌های «ایهام تناسب، حسن تعلیل، اغراق، حس آمیزی و تناقض» در کدام گزینه صحیح است؟

(ریاضی ۹۰)

- (الف) کوتاه می‌شود همه شمعی ز سوختن
 (ب) طالع نگر که کشت امیدم ز آب سوخت
 (ج) دلم با چشم تر یکرنگ از آن است
 (د) در مجلس دهر، ساز مستی پست است
 (ه) از صدای سخن عشق ندیدم خوش‌تر
- شمعی که سر به عرش رسانیده، آه ماست
 در کشوری که برق هوادار خرمن است
 که پای اشک خونین در میان است
 نه چنگ و نه قانون و نه دف بر دست است
 یادگاری که در این گنبد دوار بماند

- (۱) ه - الف - د - ج - ب
 (۲) ه - ج - الف - ب - د
 (۳) د - ب - ج - ه - الف
 (۴) د - ج - الف - ه - ب

(ریاضی ۹۰)

۸۹- در کدام بیت بعضی از آرایه‌های ذکر شده در مقابل آن، به کار نرفته است؟

- (۱) کی شود این روان من ساکن
 (۲) دامن مفسان از من خاکی که پس از من
 (۳) سوزی ز ساز عشقت در دل چرا نگیرد
 (۴) چند دام از زهد ساز و دم از طاعت زنی
- این چنین ساکن روان که منم: کنایه، پارادوکس
 زین در تواند که برد باد غبارم: تشخیص، تشبیه
 رمزی ز راز مهرت در جان ندارم: جناس، تشبیه
 ما هم از دام تو دوریم و هم از دم فارغیم: جناس، مجاز

(تجربی ۹۰)

۹۰- ترتیب درست ابیات زیر از نظر داشتن آرایه‌های «ایهام - تلمیح - جناس - حسن تعلیل - کنایه» در کدام گزینه آمده است؟

- (الف) من آن حسن غریبم کاروان آفرینش را
 (ب) من که باشم کز چو من بی‌قدر یادآورده‌ای
 (ج) بال پرواز فلک داری و قانع شده‌ای
 (د) ای دل دویدن از پی آن بی‌وفا بس است
 (ه) جز قلب تیره هیچ نشد حاصل و هنوز
- که جای سیلی اخوان بود نیل بنا گوشم
 نامه از ننگ همین معنی به خود پیچیده است
 که به بزمی که روی جای به بالاگیری
 گر تو هنوز سیر نگشتی مرا بس است
 باطل در این خیال که اکسیر می‌کنند

- (۱) الف - ب - ج - ه - د
 (۲) الف - ب - ه - د - ج
 (۳) ه - الف - ج - ب - د
 (۴) ه - الف - ب - د - ج

(تجربی ۹۰)

۹۱- آرایه‌های مقابل همی ابیات به استثنای بیت درست است.

- (۱) گرچه به شب آئینه نشاید نگریدن
 (۲) چو به خنده بازیابم اثر دهان تنگش
 (۳) تیرقدی کمان‌کشی زهره رخی و مهوشی
 (۴) خورشیدی و آن‌گه به شب آبی عجب این است
- در تو نگرم کآینه‌دیدار نمایی: (مراعات نظیر، حسن تعلیل)
 صدف گهر نماید شکر عقیق رنگش: (استعاره، ایهام)
 جان‌ت فدا که بس خوشی جان و جهان کیستی: (تشبیه، جناس)
 شب روز نماید چو تو دیدار نمایی: (تضاد، اغراق)

(تجربی ۹۰)

۹۲- در بیت «و گر گوید نهم رخ بر رخ ماه / بگو با رخ برابر چون شود شاه» کدام آرایه‌های ادبی یافت می‌شود؟

- (۱) کنایه، جناس تام، ایهام، استعاره
 (۲) کنایه، جناس ناقص، ایهام، اسلوب معادله
 (۳) تشبیه، جناس تام، مراعات نظیر، ایهام تناسب
 (۴) اسلوب معادله، جناس ناقص، مراعات نظیر، استعاره

۹۳- در بیت «دامن دوست به دست آر و ز دشمن بگسل / مرد یزدان شو و فارغ‌گذر از اهرمان» همی آرایه‌های ادبی کدام گزینه یافت می‌شود؟

(انسانی ۹۰)

- (۱) کنایه، جناس، استعاره، تضاد
 (۲) متناقض‌نما، کنایه، تلمیح، جناس
 (۳) تضاد، جناس، اسلوب معادله، استعاره
 (۴) جناس، استعاره، تشبیه، متناقض‌نما

۹۴- اگر ابیات زیر را با توجه به داشتن آرایه‌های «استعاره، تشبیه، حس آمیزی، اسلوب معادله، جناس تام» از بالا به پایین مرتب کنیم، گزینه‌ی درست کدام است؟

(انسانی ۹۰)

کیمیای کفر و دین را روزبازاری نماند
دل وحشتزده با هیچ کسم رام نبود
کف خسرو به خاک تیره ریزد خون شیرین را
طفل بازیگوش را آتش به چنگ افتاده است
از گلشن زمانه که بوی وفا شنید

(۳) ب، الف، ه، د، ج (۴) ج، الف، ه، د، ب

(هنر ۹۰)

الف) تا برآمد در جهان آوازه‌ی زلف و زُخش
ب) جز بدان آهوی وحشی که به من رام نگشت
ج) گر آن شیرین‌دهن لب را به شکرخنده بگشاید
د) دل به دست آن نگار شوخ و شنگ افتاده است
ه) محروم اگر شدم ز سر کوی او چه شد

(۱) ج، ب، ه، الف، د (۲) ب، ه، د، الف، ج

۹۵- آرایه‌های بیت زیر، کدام است؟

«کلک حافظ شکرین میوه نباتی ست بچین

(۱) تشبیه، کنایه، مجاز، استعاره

(۳) کنایه، مراعات‌نظیر، جناس، تشخیص

۹۶- اگر ابیات زیر را به لحاظ داشتن آرایه‌های «حسن تعلیل - تناقض - ایهام - اسلوب معادله - تشخیص» از بالا به پایین مرتب کنیم، کدام گزینه درست است؟

(هنر ۹۰)

آیین‌های گداخته جای غبار نیست
سیل مجبور است در معموره ویران ساختن
زلف تو گرفت رنگ ماتم
ز بار منت کس گر قدت خمیده شود
چندان ز غمت خاک به سر ریخت که تن شد

(۳) ج - ب - ه - الف - د (۴) د - ج - ب - ه - الف

(هنر ۹۰)

الف) دل را که باشد آتش شوقی به غم چه کار؟
ب) کار دوران چیست؟ جمعیت پریشان ساختن
ج) نا چشم تو ریخت خون عشاق
د) برای گردن جان کم ز طوق لعنت نیست
ه) جان دگرم بخش که آن جان که تو دادی

(۱) ج - ب - الف - ه - د (۲) د - ج - ه - الف - ب

۹۷- آرایه‌های بیت «سیلاب ظلم او در و دیوار می‌کند / خود رسم عدل نیست مگر در جهان برف» کدام است؟

(۱) تلمیح، تضاد، تشخیص (۲) تشبیه، تضاد، تشخیص (۳) ایهام تناسب، تلمیح، تشبیه (۴) ایهام تناسب، تشبیه، استعاره

(زبان ۹۰)

۹۸- در همی ابیات به جز بیت همه‌ی آرایه‌های «تشبیه، جناس، مراعات‌نظیر و کنایه» یافت می‌شود.

گر شما را نه بس این سود و زیان ما را بس
دو سه روزی که بمانده‌ست در این تیره‌قفس
کز هوای ملکوت آدمم این‌جا به هوس
زین چمن سایه‌ی آن سرو روان ما را بس

(زبان ۹۰)

(۱) نقد بازار جهان بنگر و آزار جهان
(۲) شکر شکر ز طوطی روان بازمدار
(۳) نه چو بلبل منم آن سدره‌نشین شهباز
(۴) گل‌گذاری ز گلستان جهان ما را بس

۹۹- آرایه‌های مقابل کدام بیت نادرست است؟

که استخوان مرا سنگ مومیایی کرد: (نغمه‌ی حروف - تشخیص)
به ناخنی که توانی گره‌گشایی کرد: (کنایه - مراعات‌نظیر)
تمام عمر چو خورشید خودنمایی کرد: (ایهام - مجاز)
گرسنه‌چشمی ما کاسه‌ی گدایی کرد: (کنایه - تضاد)

(زبان ۹۰)

(۱) به مومیایی مردم چه حاجت است مرا
(۲) بهوش باش دلی را به سهو نخراشی
(۳) به خاک راه تو هرکس که جبهه‌سایبی کرد
(۴) فغان که ساغر زین بی‌نیازی را

۱۰۰- ترتیب قرار گرفتن ابیات به لحاظ داشتن آرایه‌های «تشبیه، تشخیص، تلمیح، مجاز و کنایه» کدام است؟

جرعه‌ای از جام ما نوشیده‌اند
که تا خراب کنم نقش خود پرستیدن
دام راهم شکن طره‌ی هندوی تو بود
که آسمان و زمین برتافتند و جبال
زیر صد منت او خاک دری نیست

(۳) ج، الف، ه، د، ب (۴) ج، ه، د، الف، ب

(زبان ۹۰)

الف) هر کجا رندی ست در میخانه‌ای
ب) به می‌پرستی از آن نقش خود زدم بر آب
ج) من سرگشته هم از اهل سلامت بودم
د) مرا تحمل باری چگونه دست دهد
ه) آب چشمم که بر او منت خاک در توست

(۱) ب، ه، د، ج، الف (۲) د، ب، ه، الف، ج

۱۰۱- در بیت «بوسه‌ای گر نروده‌ست ز یاقوت لبش / دهن لاله چرا تا به جگر سوخته است؟!» کدام آرایه‌های ادبی یافت می‌شود؟

(۵ از ۹۰ کشور)

(۱) تشبیه، استعاره، مراعات‌نظیر، حسن تعلیل

(۴) استعاره، تشبیه، حسن تعلیل، تلمیح

(۳) نغمه‌ی حروف، تشبیه، جناس، اسلوب معادله

۱۰۲- اگر ابیات زیر را به لحاظ داشتن آرایه‌های «ایهام، استعاره، اسلوب معادله و تناقض» از بالا به پایین مرتب کنیم، کدام گزینه درست است؟

(فاج از کشور ۹۰)

به ساحل گر رسد کشتی، همان دریا بود جایش
این بتر کردی که بد کردی و نیک انگاشتی
وز سرم بیرون نخواهد رفتن این سودای خام
رشته‌های موج، بر انگشت توفان بسته‌ایم

الف) ره عشق ار به سر آید، ندارد راه بیرون شد
ب) نیک بد کردی شکستن عهد یار مهربان
ج) آرزو دارم ز لعلش تا به لب جام مدام
د) از شکسته کشتی ما تا گهی یاد آورد

الف، ج، د، ب (۱) الف، ج، ب (۲) ج، د، الف، ب (۳) ج، د، ب، الف (۴)

(کاشناسی ارشد ۹۰)

۱۰۳- در کدام بیت هر سه آرایه‌ی «تشبیه - کنایه - جناس» به کار رفته است؟

اندک اندک پیش او زین حال بگشایم زبان
باور نکنند خلق آن، خلق آن نکنند باور
لاغر من و او فربه، فربه من و او لاغر
ز بیم غرق شدن، بر کنار می‌گردد

۱) نکته نکته گر بپرسد دلبرم از حال من
۲) چشمش ببرد دل‌ها، دل‌ها ببرد چشمش
۳) گریان من و او خندان، خندان من و او گریان
۴) میان بحر غمت هر که غرقه دید مرا

(ریاضی ۸۹)

۱۰۴- در کدام بیت همه‌ی آرایه‌های «مجاز - ایهام - کنایه - تلمیح» دیده می‌شود؟

من غلام آن که دوراندیش نیست
عشق تو بگردانند در کوه و بیابانم
بهر که می‌فرستی مکتوب‌های شسته؟
ز بهار دل میند بر اسباب دنیوی

۱) ای دمت عیسی، دم از دوری مزن
۲) ای خوبتر از لیلی بیم است که چون مجنون
۳) اشکت، کلیم نگذاشت در نامه‌ها سیاهی
۴) جمشید جز حکایت جام از جهان نبرد

(ریاضی ۸۹)

۱۰۵- در کدام بیت هر سه آرایه‌ی «کنایه - تشبیه - مراعات نظیر» وجود دارد؟

جان از پی آن باید تا عیش و طرب بیند
چون سیر خورد مردم کی بوی پیاز آید؟
کز دست گران‌جانی انگشت همی‌ساید
چون بشنود این چاره، خوش رقص‌کنان آید

۱) چشم از پی آن باید تا چیز عجب بیند
۲) چون جغد بود اصلش کی صورت باز آید؟
۳) در گوهر جان بنگر اندر صدف این تن
۴) مسکین دل آواره آن گم شده یکباره

(تجربی ۸۹)

۱۰۶- آرایه‌های بیت «نبیند روی من زردی به اقبال لب لعلش / بمیرد پیش من رستم چو او دستان من باشد» کدام است؟

۲) کنایه - تشبیه - مراعات نظیر - ایهام
۴) اسلوب معادله - تلمیح - مجاز - تشخیص

۱) اسلوب معادله - تلمیح - مجاز - ایهام تناسب
۳) کنایه - تشخیص - تشبیه - تضمین

(تجربی ۸۹)

۱۰۷- آرایه‌های به کار رفته در بیت زیر، به ترتیب کدام است؟

زانک جای خواب مستان گوشه‌ی محراب نیست»
۲) استعاره - تشبیه - تناسب
۴) تشبیه - حس آمیزی - ایهام تناسب

«نرگست در طاق ابرو از چه خفتد بی‌خبر؟»
۱) ایهام تناسب - استعاره - تضاد
۳) استعاره - متناقض‌نما - مراعات نظیر

(تجربی ۸۹)

۱۰۸- اگر ابیات زیر را با توجه به ترتیب داشتن آرایه‌های «جناس، تشخیص، ایهام، متناقض‌نما و حس آمیزی» مرتب کنیم، گزینه‌ی درست کدام است؟

به عینه چون دلش یعنی که خارا
جواب تلخ می‌زبید لب لعل شکرخارا
به جمال تو چو نرگس نگران برخیزم
هست آزادی ما بند گرفتاری ما
خوش حمایت می‌کنی از شرع قرآن ای قلم

الف) دلش را ساخت سخت و بی‌مدارا
ب) اگر دشنام فرمایی و گر نفرین دعا گویم
ج) صبح محشر که من از خواب گران برخیزم
د) تا ز بندت شدم آزاد گرفتار شدم
ه) غلغلی انداختی در شهر تهران ای قلم

الف، د، ه، ب (۱) الف، ه، ب، ج، د (۲) ج، د، ه، ب، الف (۳) الف، ه، ج، د، ب (۴)

(انسانی ۸۹)

۱۰۹- در کدام گزینه هر سه آرایه‌ی «جناس - تضاد - تشبیه» وجود دارد؟

که او هست باقی و باقی فناست
مکن خویشتن را به غم مضطرب
مباش از برای دو نمان مضطرب
کز این نوع هر جای بسیار نیست

۱) جز این نیست پیدا که انسان دلی ست
۲) جهان جهان را به شادی گذار
۳) چو دونان در این خاکدان دنی
۴) هنرمند باید که باشد چو فیل

(انسانی ۸۹)

۱۱۰- آرایه‌های بیت «مژگان تو خنجر به رخ ماه کشیده / ابروت زده بر سر خورشید کمان را» کدام است؟

- (۱) تشبیه - کنایه - مراعات‌نظیر - استعاره
(۲) اسلوب‌معادله - مجاز - تشبیه - کنایه
(۳) تلمیح - تشبیه - کنایه - ایهام‌تناسب
(۴) مجاز - مراعات‌نظیر - ایهام - اسلوب‌معادله

(هنر ۸۹)

۱۱۱- در کدام بیت، همه‌ی آرایه‌های «تشبیه - مجاز - کنایه - تشخیص» وجود دارد؟

- (۱) به تخت گل بنشانم بتی چو سلطانی
(۲) چو غنچه با لب خندان به یاد مجلس شاه
(۳) ز روی دوست مرا چون گل مراد شکفت
(۴) گدای میکدهام لیک وقت مستی بین
ز سنبل و سمنش ساز طوق و یاره (= دست‌بند) کنم
پیاله‌گیرم و از شوق جامه پاره کنم
حواله‌ی سر دشمن به سنگ خاره کنم
که ناز بر فلک و حکم بر ستاره کنم

(زبان ۸۹)

۱۱۲- در همه‌ی ابیات، به جز بیت هر دو آرایه‌ی «کنایه و استعاره» وجود دارد.

- (۱) خیمه‌ی انس مزین بر در این کهنه رباط
(۲) چو مشک ما همه کافور شد از سردی دنیا
(۳) کمالِ مردی و مردانگی ست خودشکنی
(۴) هر کسی را سر چیزِ و تمنای کسی ست
که اساسش همه بی‌موقع و بی‌بنیاد است
جوانان را ز ما دل سرد شد کو آن جوانی‌ها؟
ببوس دستِ کسی را که این صنم شکند
ما به غیر تو نداریم تمنای دگر

(زبان ۸۹)

۱۱۳- در کدام گزینه همه‌ی آرایه‌های «استعاره - مراعات‌نظیر - تضاد - جناس» به کار رفته است؟

- (۱) کلید صبح به دست و سرود عشق به لب
(۲) صدای اوست به حلقوم باد می‌شنوید
(۳) جهان برای تماشا به پای می‌خیزد
(۴) به سوگواری گل‌ها به غمگساری عشق
ز انتهای شبان شهسوار می‌آید
خروش اوست که از آبشار می‌آید
به پای‌بوسی او روزگار می‌آید
قرار هستی ما بی‌قرار می‌آید

(فارغ از کشور ۸۹)

۱۱۴- در دو بیت زیر کدام آرایه وجود ندارد؟

- «روزم مبارک است که روی تو دیده‌ام
شکر خدای می‌کنم ای نور چشم من
ایهام‌تناسب (۱) حس‌آمیزی (۲)
بختم موافق است که بویت شنیده‌ام
کامروز بر جمال تو افتاد دیده‌ام»
استعاره (۳) جناس تام (۴)

(فارغ از کشور ۸۹)

۱۱۵- در کدام بیت آرایه‌ی نسبت داده شده به آن نادرست است؟

- (۱) وقت هر کار نگه دار که نافع نبود
(۲) حسبِ حالم سخنی بس خوش و موجز یاد است
(۳) مده از دست کنون فرصت امکان چو تو را
(۴) به دل دشمن اگر خود بُود از آهن و روی
نوش‌دارو که پس از مرگ به سهراب دهی: تلمیح
عرضه دارم اگر رخ‌صفت اطناب دهی: تضاد
دست آن هست که داد دل احباب دهی: مجاز
چون به هیبت نگری لرزش سیماب (= جیوه) دهی: حسن تعلیل

(فارغ از کشور ۸۹)

۱۱۶- در کدام بیت همه‌ی آرایه‌های «کنایه - تشبیه - جناس تام - جناس ناقص» به کار رفته است؟

- (۱) زمانه گرچه بسی بر سرم سپاس نهاد
(۲) جهان بر آب نهاده‌ست و زندگی بر باد
(۳) دلم که چون سر زلف تو می‌رود بر باد
(۴) گره ز دل بگشا وز سپهر یاد مکن
کمند زلف تو باری دگر به دستم داد
غلام همّت آنم که دل بر او نهاد
به دام عشق درافتاد هرچه بادا باد
که فکر هیچ مهندس چنین گره نگشاد

(کارشناسی ارشد ۸۹)

۱۱۷- در بیت زیر همه‌ی آرایه‌ها، به جز وجود دارد.

- «میان‌گریه می‌خندم که چون شمع اندر این مجلس
(۱) کنایه (۲) تشبیه
زبان آتشینم هست، لیکن در نمی‌گیرد»
(۳) تضاد (۴) تلمیح

(ریاضی ۸۸)

۱۱۸- کدام گروه آرایه‌های ادبی در بیت زیر به کار رفته است؟

- «صبا ای کاش می‌گفتی بدان آهوی مشکین‌مو
(۱) مجاز - تشبیه - تناقض (۲) تشخیص - کنایه - استعاره
که بعد از رام گردیدن خطاکاری ست رم کردن»
(۳) مراعات‌نظیر - کنایه - تشبیه (۴) تشخیص - مراعات‌نظیر - مجاز

(ریاضی ۸۸)

۱۱۹- کدام گروه آرایه‌های ادبی در بیت زیر یافت می‌شود؟

- «باران اشکم می‌دود وز ابرم آتش می‌جهد
(۱) تشبیه - استعاره - کنایه - تضاد
(۲) تشبیه - کنایه - ایهام‌تناسب
(۳) مراعات‌نظیر - تشبیه - پارادوکس - ایهام
با پختگان گوی این سخن سوزش نباشد خام را»
(۲) تشبیه - پارادوکس - اسلوب‌معادله - ایهام
(۴) مراعات‌نظیر - استعاره - اسلوب‌معادله - تضاد

۱۲۰- در بیت زیر کدام گروه از آرایه‌های ادبی وجود دارد؟

«فصل گل گر اشک گلگونت ز سر خواهد گذشت

(۱) مجاز - تشبیه - ایهام - جناس

(۳) کنایه - مجاز - تشبیه - اغراق

(تجربی ۸۸)

گل به سر خواهی زدن از گلبن بستان عشق»

(۲) اغراق - جناس - تشخیص - تضاد

(۴) مراعات نظیر - متناقض نما - کنایه - استعاره

۱۲۱- در بیت «بر در خانه منم ای مه و ای مشتری / جمله منم تو شده گشته من از من بری» کدام آرایه‌های ادبی یافت می‌شود؟ (تجربی ۸۸)

(۲) کنایه - جناس - تکرار - استعاره

(۴) تشبیه - مراعات نظیر - کنایه - مجاز

(۱) تشبیه - کنایه - تکرار - ایهام

(۳) جناس - تشخیص - ایهام - حس آمیزی

(انسانی ۸۸)

۱۲۲- در کدام بیت هر دو آرایه «جناس» و «تضاد» وجود ندارد؟

(۱) نهد در نار، نور و مهره در مار

(۲) قمری باغ او منم تا بشناسیم ببین

(۳) کسی با او نه و او با همه کس

(۴) خداوندی که در ذاتش علل نیست

دهد از نیش نوش و خیری از خار

داغ جفا به سینهام طوق وفا به گردنم

نماند هیچ کس او ماند و بس

جهان داری که در ملکش خلل نیست

(انسانی ۸۸)

۱۲۳- کدام آرایه‌ها در بیت «دژه را تا نبود همت عالی، حافظ / طالب چشمی خورشید درخشان نشود» وجود ندارند؟

(۳) تشبیه و حسن تعلیل (۴) نغمه‌ی حروف و تشخیص

(۲) ایهام و تناقض

(۱) استعاره و تشبیه

۱۲۴- در بیت «ای خسرو شیرین سخن، ای یوسف گل پیرهن / وی طوطی شگرشکن، ما را زبانی دیگر است» کدام آرایه‌های ادبی یافت می‌شود؟

(۲) استعاره - تلمیح - کنایه - حس آمیزی

(۱) تشبیه - تلمیح - کنایه - ایهام

(۴) استعاره - تلمیح - ایهام تناسب - متناقض نما

(۳) تشبیه - استعاره - متناقض نما - ایهام

(هنر ۸۸)

۱۲۵- در بیت «چشم آن دم که ز شوق تو نهد سر به لحد / تا دم صبح قیامت نگران خواهد بود» کدام آرایه‌ها یافت می‌شود؟ (هنر ۸۸)

(۲) تلمیح - تشخیص - جناس تام

(۱) کنایه - مجاز - ایهام

(۴) کنایه - ایهام تناسب - جناس تام

(۳) ایهام تناسب - تلمیح - تشبیه

(زبان ۸۸)

۱۲۶- در کدام بیت همه‌ی آرایه‌های «استعاره - تضاد - جناس - مراعات نظیر» وجود دارد؟

تو خود آن لطف نداری که به من بازآیی

سعدی بنالیدی ز ما مردان نالنند از الم

سهل است پیش دوستان از دوستان بردن ستم

جان من، وقت نیامد که به تن بازآیی؟

(۱) من خود آن بخت ندارم که به تو پیوندم

(۲) می‌زد به شمشیر جفا می‌رفت و می‌گفت از قفا

(۳) خار است و گل در بوستان هرچ او کند نیکوست آن

(۴) شمع من، روز نیامد که شبنم بفروزی؟

(زبان ۸۸)

۱۲۷- در کدام بیت، همه‌ی آرایه‌های «تشبیه - تشخیص - حس آمیزی - جناس» وجود دارد؟

من با کسی افتادهم کز وی نپردازم به کس

او بادبیزن همچنان در دست و می‌آید مگس

چون صبح بی خورشیدم از دل برنمی‌آید نفس

ور پای بندی همچو من فریاد می‌خوان از قفس

(۱) گر دوست می‌آید برم یا تیغ دشمن بر سرم

(۲) شیرین بضاعت بر مگس چندان که تندی می‌کند

(۳) با هرکه بنشینم دمی کز یاد او غافل شوم

(۴) بوی بهار آمد بنال ای بلبل شیرین نفس

(فنی ۸۸، نوبت صبح)

۱۲۸- آرایه‌های بیت زیر کدام است؟

چشم انتظار آبنده، ای روح سبز باران»

(۲) استعاره - کنایه - مراعات نظیر

(۴) استعاره - مراعات نظیر - اسلوب معادله

«در بادهای سوزان، نیلوفران خاکی

(۱) سجع - کنایه - ایهام

(۳) اسلوب معادله - تلمیح - مراعات نظیر

(فنی ۸۸، نوبت عصر)

۱۲۹- آرایه‌های بیت زیر کدام است؟

خون خورده‌ایم تا گره از دل گشاده‌ایم»

(۲) ایهام - تشبیه - جناس - کنایه

(۴) کنایه - مراعات نظیر - اسلوب معادله - استعاره

«یک عمر هم‌چو غنچه در این بوستان سرا

(۱) استعاره - تشبیه - کنایه - مراعات نظیر

(۳) تشبیه - جناس - ایهام - اسلوب معادله

(فارغ از کشور ۸۸)

۱۳۰- کدام آرایه‌ها در بیت «چرخ گرد از هستی من گر برآرد گو برآر / دور بادا دور از دامان نامم گرد ننگ» یافت می‌شود؟ (فارغ از کشور ۸۸)

(۲) تشبیه - تکرار - تشخیص - متناقض نما

(۱) استعاره - تشبیه - جناس - کنایه

(۴) کنایه - جناس - استعاره - ایهام تناسب

(۳) تکرار - مجاز - ایهام تناسب - تلمیح

(فارغ از کشور انسانی ۸۸)

۱۳۱- همه‌ی آرایه‌ها، به جز آرایه‌ی در بیت زیر وجود دارد.

بر حلق و بر دهان شما نیز بگذرد»

(۳) مراعات نظیر (۴) تضاد

«آب اجل که هست گلوگیر خاص و عام

(۱) جناس (۲) تشبیه

(کارشناسی ارشد ۸۸)

۱۳۲- آرایه‌های بیت زیر کدام‌اند؟

«من طایر آزاده‌ام، در دام خاک افتاده‌ام»

(۱) تشبیه - استعاره - جناس - ایهام

(۳) مجاز - کنایه - ایهام - مراعات‌نظیر

باید که بر بام فلک زین خاکدان پزیدنم»

(۲) کنایه - تشبیه - تلمیح - استعاره

(۴) مراعات‌نظیر - مجاز - جناس - تشخیص

۱۳۳- در بیت «بیستون‌کندن فرهاد نه کاری ست شگفت / شور شیرین به سر هرکه فتد کوه‌کن است» کدام آرایه‌های ادبی یافت می‌شود؟ (ریاضی ۸۷)

(۱) تلمیح - کنایه - اسلوب‌معاذله (۲) ایهام‌تناسب - تلمیح - تضاد (۳) تضاد - کنایه - حسن‌تعلیل (۴) پارادوکس - کنایه - ایهام‌تناسب

(ریاضی ۸۷)

۱۳۴- در کدام بیت همه‌ی آرایه‌های «تشخیص - ایهام - استعاره - کنایه» وجود دارد؟

(۱) زنده‌کنند و باز پر و بال نو دهند

(۲) گل را مدد رسید ز گلزار روی دوست

(۳) امروز روز شادی و امسال، سال گل

(۴) جامه‌دران رسید گل از بهر داد ما

هر چند پزکنید شما پر و بال گل

تا چشم ما نبیند دیگر زوال گل

نیکوست حال ماکه نکو باد حال گل

زان می‌دریم جامه به بوی وصال گل

(تجربی ۸۷)

۱۳۵- آرایه‌های بیت زیر کدام است؟

«در عرضگه عشقش فتنه سپه انگیزد»

(۱) ایهام - مجاز - استعاره - جناس

(۳) تشخیص - تشبیه - مراعات‌نظیر - ایهام

در رزمگه زلفش گردون سپر اندازد»

(۲) تشبیه - کنایه - مجاز - جناس

(۴) استعاره - کنایه - تشبیه - مراعات‌نظیر

(انسانی ۸۷)

۱۳۶- در کدام بیت همه‌ی آرایه‌های «استعاره - کنایه - مراعات‌نظیر» وجود دارد؟

(۱) این‌همه بیننده ز نزدیک و دور

(۲) نرگس من چشم و چراغ چمن

(۳) از صفت قامت من کوتاهی

(۴) طلعت من خواسته از مه خراج

کس نهد آینه در پیش کور

لاله‌ی من داغ‌زنده یاسمن

یافتنه آوازه‌ی سرو سویی

حرف خجالت‌زده بر لوح عاج

(انسانی ۸۷)

۱۳۷- در کدام بیت هر سه آرایه‌ی «جناس - تشبیه - پارادوکس» موجود است؟

(۱) الف قد تو پیش همه مقبول افتاد

(۲) شکسته‌رنگی من عشق را به رحم آورد

(۳) هر چه ز نیک و بد است، چون همه در دست اوست

(۴) برگ من بی‌برگی است و بار، بار خاطر است

این نه حرفی‌ست که بر وی قلم رد باشد

به زر هرآن چه برآید به زور نتوان کرد

بر من مسکین چرا خط خطا می‌کشد؟

باد یارب روزی برق بلا برگ‌وتبزم

(انسانی ۸۷)

۱۳۸- در همه‌ی بیت‌ها، به‌استثنای بیت هر دو آرایه‌ی «استعاره» و «تشخیص» به کار رفته است.

(۱) به تیره روزی من چشم روزگار گریست

(۲) ز سخت‌جان‌ی آینه‌ی حیرتی دارم

(۳) سزد که اهل نظر سینه را نشان سازند

(۴) ز هر طرف به تظلم نیازمندی چند

ندانم آن مه تابان چه در کمان دارد

که تاب جلوه‌ی آن یار مهربان دارد

که ترک عشوه‌گری تیر در کمان دارد

رخ نیاز بر آن خاک آستان دارد

(افتصاصی انسانی ۸۷)

۱۳۹- در کدام بیت آرایه‌های «تشبیه - استعاره - تشخیص - کنایه - مراعات‌نظیر» به کار رفته است؟

(۱) آب رخ گل بریخت لاله‌ی رخسار تو

(۲) ناله برآمد ز کوه از اثر زاری‌ام

(۳) تا خم زلف تو را دام دلم کرده‌اند

(۴) با همه تیر بلا کامده بر دل مرا

خرمن بلبل بسوخت زمزمه‌ی زار من

تا تو کمر بسته‌ای از پی آزار من

میل خلاصی نکرد مرغ گرفتار من

از مژه‌ات برنگشت بخت نگونسار من

(هنر ۸۷)

۱۴۰- در بیت «ما دل از دنیای پوچ بی‌بقا برداشتیم / یک قلم زین استخوان دل چون هما برداشتیم» کدام آرایه‌ها وجود دارد؟

(۱) تشبیه - استعاره - تشخیص - ایهام

(۳) مراعات‌نظیر - کنایه - ایهام - تشبیه

(۲) کنایه - تشبیه - استعاره - مراعات‌نظیر

(۴) ایهام‌تناسب - حس‌آمیزی - استعاره - تشخیص

(هنر ۸۷)

۱۴۱- در بیت «چو مرده زنده شوم گر به خنده آب حیات / از آن دو شگر شیرین‌مقال، بگشاید» کدام آرایه‌ها وجود دارد؟

(۱) تشبیه - ایهام - پارادوکس

(۳) استعاره - تضاد - ایهام

(۲) تشبیه - حس‌آمیزی - مجاز

(۴) تضاد - استعاره - حس‌آمیزی

- ۱۴۲- در بیت «در سر من عشق بپیچید سخت / ... / ورنه چرا بامزه گفتارمی» همه‌ی آرایه‌های یافت می‌شود. (زبان ۸۷)
- (۱) کنایه - حسن تعلیل - ایهام - اسلوب معادله
(۲) حسن تعلیل - حس آمیزی - مجاز - کنایه
(۳) حس آمیزی - مجاز - ایهام - اسلوب معادله
(۴) کنایه - تشبیه - تلمیح - تضمین
- ۱۴۳- در کدام بیت هر سه آرایه‌ی «استعاره - تضاد - کنایه» وجود دارد؟ (فارع از کشور ۸۷)
- (۱) گلزار رخت هست چنان تازه بهاری
(۲) ای زلف تو سر تا قدم آشوب جهانی
(۳) برخاسته‌ایم از سر جان تا بنشینیم
(۴) الف قد تو پیش همه مقبول افتاد
- ۱۴۴- در کدام بیت همه‌ی آرایه‌های «مراعات نظیر - استعاره - تشخیص - جناس» به کار رفته است؟ (فارع از کشور ۸۷)
- (۱) آن که ندیده حسرتی در همه عمر خویشتن
(۲) آن که به تیغ امتحان ریخت به خاک خون من
(۳) غنچه‌ی نوش خند او سوخت به یک تبسم
(۴) خاک رهی گزیده‌ام، تا چه بزاید آسمان
- ۱۴۵- در کدام بیت آرایه‌های «تشبیه - جناس - کنایه - مراعات نظیر» به کار رفته است؟ (تجربی ۸۶)
- (۱) از رهگذر خاک سر کوی شما بود
(۲) پیرانه‌سرم عشق جوانی به سر افتاد
(۳) دردا که از آن آهوی مشکین سیه چشم
(۴) بس تجربه کردیم در این دیر مکافات
- ۱۴۶- در بیت زیر کدام آرایه وجود ندارد؟ (تجربی ۸۶)
- «رسید باد صبا غنچه در هواداری
تشخیص (۱) تلمیح (۲) کنایه (۳) استعاره (۴) تضاد»
ز خود برون شد و بر تن درید پیراهن»
- ۱۴۷- در کدام بیت آرایه‌های «تشبیه - جناس - تلمیح» مشهود است؟ (انسانی ۸۶)
- (۱) کمال حسن تو را من به راستی گفتم
(۲) حکایت غم او من نگفتم تنها
(۳) فغان که کام مرا تلخ کرد شیرینی
(۴) چرا به سر نهد دهد صبا افسر؟
- ۱۴۸- در کدام بیت آرایه‌های «کنایه - استعاره - تشخیص» به کار رفته است؟ (انسانی ۸۶)
- (۱) در این دو هفته که چون گل در این گلستانی
(۲) ز انتظار شب وصل تو مرا روز گذشت
(۳) ماه را زرد شود روی چو در وی نگری
(۴) من از این در نروم زان که گروهی عشاق
- ۱۴۹- در کدام بیت «استعاره - تشبیه - تشخیص - جناس - مراعات نظیر» به کار رفته است؟ (افتمالی انسانی ۸۶)
- (۱) فریادون فرسخ فرشته نبود
(۲) گواهی دهم کاین سخن‌ها ز اوست
(۳) شبی چون شبه (= نوعی سنگ سیاه) روی شسته به قیر
(۴) نبند هیچ پیدا نشیب از فراز
- ۱۵۰- در کدام بیت همه‌ی آرایه‌های «استعاره - تشبیه - کنایه - تضاد - مراعات نظیر» یافت می‌شود؟ (زبان ۸۶)
- (۱) آخر چو ره نیافت هلالی به بزم وصل
(۲) ای رند جرعه‌نوش تو و محنت خمار
(۳) چون ابر دید اشک من از شرم آب شد
(۴) هر کس که دل به دست بتی داد همچو من
- جمال تو در گوشه‌ای نشست
ما و نشاط مستی عشق از می الست
چون برق دید آه من از انفعال جست
سنگی گرفت و شیشه‌ی ناموس را شکست

(فارغ از کشور ۸۶)

۱۵۱- در همه‌ی ابیات، به جز بیت «کنایه - استعاره» به کار رفته است.

به خنده گفت اگر خاک راه من باشی
که آگه از نگه گاه‌گاه من باشی
که در بیان محبت گواهِ من باشی
تو گر نشانه‌ی تیر نگاه من باشی

۱) به گریه گفتمش آیا گذر کنی بر من؟
۲) من از دو نرگس مست تو چشم آن دارم
۳) از آن به چشم خود ای اشک مسکنت دادم
۴) کمان نهم به کمان فلک ز نیروی عشق

(ریاضی ۸۵)

۱۵۲- در کدام بیت آرایه‌های «حس آمیزی، متناقض‌نما، اسلوب معادله و مراعات نظیر» مشهود است؟

چو فرقدین و نگه می‌کنم تریا را
چرا نظر نکنی یار سرور بالا را؟
ز ماهیان بطلب طعم آب دریا را
چنان به ذوق ارادت خورم که حلوا را

۱) دو چشم باز نهاده نشستام همه شب
۲) به جای سرو بلند ایستاده بر لب جوی
۳) حلاوت سخن تلخ را ز عاشق پرس
۴) به دوستی که اگر زهر باشد از دستت

(ریاضی ۸۵)

۱۵۳- در بیت «آهی روان به کشور بلقیس کرده‌ام / بیک صبا روانی شهر سبا ببین» کدام آرایه‌ها به کار رفته است؟

۱) تضاد - ایهام ۲) تشبیه - تناسب ۳) تلمیح - جناس ۴) تشخیص - تشبیه

(ریاضی ۸۵)

۱۵۴- در مصراع اول کدام بیت همه‌ی آرایه‌های «کنایه - استعاره - تشخیص» به کار رفته است؟

حق با سکوت بود، صدا در گلو شکست
ای وای، های‌های عزا در گلو شکست
«آیا» ز یاد رفت و «چرا» در گلو شکست
خوابم پرید و خاطره‌ها در گلو شکست

۱) آواز عاشقانه‌ی ما در گلو شکست
۲) ای داد، کس به داغ دل باغ، دل نداد
۳) «بادا» مباد گشت و «مبادا» به باد رفت
۴) آن روزهای خوب که دیدیم خواب بود

(انسانی ۸۵)

۱۵۵- در کدام بیت همه‌ی آرایه‌های «کنایه - جناس - استعاره - تشخیص - تشبیه» به کار رفته است؟

گر ز مینا می‌گلرنگ به ساغر نکنی
تا گل قامتت از باده مخمر نکنی
که ثنای کفِ بخشنده‌ی داور نکنی
که براتم به لب چشمه‌ی کوثر نکنی

۱) چرخ مینا شکند شیشه‌ی عمر تو به سنگ
۲) پیر خمّار تو را خشت سر خم نکند
۳) تو بدین لعل گهریار که داری حیف است
۴) چشم دارم ز لب لعل تو من ای ساقی

۱۵۶- در کدام گزینه هر سه آرایه‌ی به کار رفته در بیت «شور فرهاد کجا کم شود از پاسخ تلخ / رو تَرش کردن شیرین به شکر می‌ماند» ذکر

(هنر ۸۵)

شده است؟

۱) حسن تعلیل - ایهام - تسجیع ۲) کنایه - تشبیه - تلمیح ۳) استعاره - تلمیح - جناس ۴) تضاد - استعاره - متناقض‌نما

(زبان ۸۵)

۱۵۷- در کدام بیت همه‌ی آرایه‌های «کنایه - تناسب - تشبیه - تشخیص» به کار رفته است؟

که کشیدن نتوان پای به گل رفته فروی
خیز و با لاله‌رخ‌ی ساحت گلزار بیوی
رخت در پای خم انداز و می افکن به سبوی
یا ز خاک در او پای بکش، دست بشوی

۱) صورت حال مرا سرو چمن می‌داند
۲) ژاله بر لاله فرو می‌چکد از دامن ابر
۳) تا نیکنده سرت کوزه‌گر دهر به خاک
۴) یا به تیغ کج او گردن تسلیم بنه

(فنی ۸۵)

۱۵۸- در بیت «شربت قند و گلاب از لب یارم فرمود / نرگس او که طبیب دل بیمار من است» کدام آرایه‌ها وجود دارد؟

۱) استعاره - تشخیص - تشبیه - تضاد ۲) استعاره - مراعات نظیر - تشبیه
۳) مراعات نظیر - استعاره - تضاد - ایهام ۴) تشبیه - کنایه - ایهام - مراعات نظیر

(فنی ۸۵)

۱۵۹- در بیت «از آن دمی که ز چشمم برفت رود عزیز / کنار دامن من همچو رود جیحون است» کدام آرایه‌ها وجود دارد؟

۱) تشبیه - اغراق - جناس - کنایه ۲) تشبیه - جناس - کنایه - تشخیص
۳) اغراق - تشبیه - مراعات نظیر - جناس ۴) استعاره - اغراق - کنایه - مراعات نظیر

(اقتصادی انسانی ۸۵)

۱۶۰- در کدام بیت همه‌ی آرایه‌های «جناس ناقص - تضاد - تشبیه - کنایه و مراعات نظیر» به کار رفته است؟

کز چاکران پییر مغان کم‌ترین منم
آخر به‌رغم دشمنم ای دوست دست گیر
زیرا که نیست جز سخن راست دل‌پذیر
جانانی مصوّر است در آینه‌ی ضمیر

۱) چل سال بیش رفت که من لاف می‌زنم
۲) در زیر بار عشق تو از پا درآمدم
۳) با من مگویی جز صفت سرو قامتت
۴) دایم ز عکس عارض مه‌پیکرت مرا

۱۶۱- در تمام ابیات، جز بیت صائب غیر از «تشبیه»، از آرایه‌های «استعاره - تشخیص - نوعی کنایه به همراه مراعات نظیر» سود جسته است.

(افتمصاصی انسانی ۸۵)

۱) اختیارم نیست چون گرداب در سرگشتگی
 ۲) روزگاری شد ز چشم اعتبار افتاده‌ام
 ۳) عقده‌ای هرگز نکردم باز از کار کسی
 ۴) همچو گوهر گر دلم از سنگ گردد دور نیست

۱) نبض موجه در تپیدن بی‌قرار افتاده‌ام
 چون نگاه آشنا از چشم یار افتاده‌ام
 در چمن بی‌کار چون دست چنار افتاده‌ام
 دور از مژگان ابر نوبهار افتاده‌ام

۱۶۲- در کدام بیت همه‌ی آرایه‌های «ایهام تناسب - کنایه - حس آمیزی - تشبیه» وجود دارد؟

(کارشناسی ارشد ۸۵)

۱) چون شوم خاک رهش دامن بیفشاند ز من
 ۲) گر چو فرهادم به تلخی جان برآید باک نیست
 ۳) عارض رنگین به هرکس می‌نماید هم‌چو گل
 ۴) گر چو شمعش پیش میرم، بر غم خندد چو صبح

۱) و بگویم دل بگردان روگرداند ز من
 بس حکایت‌های شیرین بازمی‌ماند ز من
 و بگویم بازپوشان، بازپوشاند ز من
 و بررنجم خاطر نازک برنجانند ز من

۱۶۳- در کدام بیت هر سه آرایه‌ی «استعاره - تشبیه - تناسب» موجود است؟

(ریاضی ۸۴)

۱) در ره تو جان و دل کردم فدا
 ۲) چو شانه تا که بیابی به زلف خوبان جای
 ۳) سپهر دیده‌ام از دود آه ابری گشت
 ۴) شکنج زلف پریشان به دست باد مده

۱) مر مرا هم دل تو و مرهم تو باش
 گره‌گشا و هوادار هر پریشان باش
 ز من گریز و مصون از نزول باران باش
 مگو که خاطر عشاق گو پریشان باش

۱۶۴- در بیت «جهان گشاده ثنای تو را چو تیر، دهان / زمانه بسته رضای تو را چو نیزه، کمر» کدام دو آرایه وجود ندارد؟

(افتمصاصی انسانی ۸۴)

۱) تضاد و تشبیه ۲) مراعات نظیر و کنایه ۳) مجاز و تشخیص ۴) تناقض و حسن تعلیل

۱۶۵- در بیت «از لعل تو گر یابم انگشتی زنهار / صد مُلک سلیمانم در زیر نگیں باشد» کدام آرایه دیده نمی‌شود؟

(افتمصاصی انسانی ۸۴)

۱) تضمین ۲) استعاره ۳) تلمیح ۴) کنایه

۱۶۶- در کدام بیت آرایه‌ی «مجاز» و «جناس تام» وجود دارد؟

(هنر ۸۴)

۱) آن یار کز او خانه‌ی ما جای پری بود
 ۲) آن که مرا آرزوست دیر میسر شود
 ۳) چشم از خیل خیال تو از آن محروم است
 ۴) تا دلم ز آن رخ گلگون غم چون کوه کشید

۱) سر تا قدمش چون پری از عیب بری بود
 وین چه مرا در سر است عمر در این سر شود
 که گذر می‌نتوان کرد ز دریا به شنانه
 رنگ رخساره و تن زرد و نزار است چو کاه

۱۶۷- در بیت «ارغوان جام عقیقی به سمن خواهد داد / چشم نرگس به شقایق نگران خواهد شد» کدام آرایه‌ی ادبی دیده نمی‌شود؟

(فنی ۸۴)

۱) استعاره ۲) تلمیح ۳) تشخیص ۴) مراعات نظیر

۱۶۸- در کدام بیت آرایه‌های «کنایه - حس آمیزی - مراعات نظیر» وجود دارد؟

(ریاضی ۸۳)

۱) دل چاشنی گرفت از آن خنده‌های شور
 ۲) گلزار خود ز سبزه‌ی بیگانه پاک کن
 ۳) زاهد چرا شکست دل من به سنگ طعن
 ۴) آن‌چه اول غرق گردد کشتی امید ماست

۱) آری نمک، لذیذ نماید کباب را
 آن‌گاه در ملامت مردم زبان برآر
 آیین‌های خدای‌نما را چرا شکست
 گر سراب ناامیدی را فلک دریا کند

۱۶۹- در بیت «دیشب به سیل اشک ره خواب می‌زدم / نقشی به یاد روی تو بر آب می‌زدم» همه‌ی آرایه‌های ادبی زیر، به‌جز آرایه‌ی

(تجربی ۸۳)

۱) تناسب ۲) کنایه ۳) تشبیه ۴) حسن تعلیل

۱۷۰- در بیت «شور شراب عشق تو آن نفسم رود ز سر / کاین سر پرهوس شود خاک در سرای تو» چه آرایه‌ای هست؟

(انسانی ۸۳)

۱) تلمیح ۲) واج‌آرایی ۳) اسلوب معادله ۴) حس آمیزی

۱۷۱- در همه‌ی گزینه‌ها، به‌جز گزینه‌ی هر سه آرایه‌ی «تشبیه - استعاره - جناس» به کار رفته است؟

(انسانی ۸۳)

۱) بی‌سهی سرو سخن‌سای تو ای جان جهان
 ۲) دایم از تنگ‌دلی سر به گریبان باشد
 ۳) تا برفتی ز بزم در نظرم قامت تو
 ۴) صبح می‌خندد و من گریه‌کنان از غم دوست

۱) همچو اوراق دلم خون جگر تو بر توست
 هرکه چون غنچه در این باغ به زر پردازد
 راست مانند سهی سرو روان بر لب جوست
 ای دم صبح چه داری خبر از مقدم دوست

(اختصاصی انسانی ۸۳)

۱۷۲- شاعر در کدام بیت به مدد «مراعات نظیر - استعاره - تلمیح» دو «کنایه» پدید آورده است؟

- (۱) گران کردند گوش گل پس آن‌گه
 (۲) غمناک نباید بود از طعن حسود، ای دل
 (۳) از لعل تو گر یابم انگشتی زنه‌ار
 (۴) مرا عجز و تو را بیداد دادند
- به بلبل رخصت فریاد دادند
 شاید که چو وایینی، خیر تو در این باشد
 صد ملک سلیمانم در زیر نگین باشد
 به هر کس هرچه باید داد، دادند

(اختصاصی انسانی ۸۳)

۱۷۳- در کدام گزینه هر سه آرایه‌ی «استعاره - جناس تام - کنایه» به کار رفته است؟

- (۱) روی جانان طلبی، آینه را قابل ساز
 (۲) هنوز از دهن بوی شیر آیدش
 (۳) دست از مس وجود چو مردان ره بشوی
 (۴) از مکافات عمل غافل مشو
- ورنه، هرگز گل و نسرین ندمد ز آهن و روی
 همی رای شمشیر و تیر آیدش
 تا کیمیای عشق بیایی و زر شوی
 گندم از گندم بروید جو ز جو

۱۷۴- در بیت «از خود آریان نمی‌باید بصیرت چشم داشت / عیب پیش پا نیاید در نظر طاووس را» همه‌ی آرایه‌های ادبی زیر، به جز وجود دارد.

(هنر ۸۳)

- (۱) کنایه (۲) مراعات نظیر (۳) اسلوب معادله (۴) حسن تعلیل

۱۷۵- در بیت «دی سرو به باغ سرفرازی می‌کرد / سوسن به چمن زبان درازی می‌کرد» همه‌ی آرایه‌های زیر به جز آرایه‌ی وجود دارد.

(زبان ۸۳)

- (۱) مراعات نظیر (۲) تلمیح (۳) تشخیص (۴) کنایه

(زبان ۸۳)

۱۷۶- در کدام بیت هر سه آرایه‌ی «استعاره - تضاد - حس آمیزی» وجود دارد؟

- (۱) منم چون شاخ تشنه در بهاران
 (۲) سخن که نیست در او استعاره نیست ملاحظت
 (۳) گفتم ای سرو سهی بنشین که بنشیند بلا
 (۴) با من به سلام خشک، ای دوست زبان تر کن
- تویی هم‌چون هوای ابر و باران
 نمک ندارد شعری که استعاره ندارد
 گفت بنشینم ولیکن نه بلا، بالاست این
 تا از مژه هر ساعت لعل ترت افشانم

۱۷۷- در بیت «از دل خویش اگر زنگ غرض دور کنی / هر چه زشت است در این آینه زیبا بینی» همه‌ی آرایه‌ها، به جز آرایه‌ی وجود دارد.

(فراخ از کشور ۸۳)

- (۱) تضاد (۲) تشبیه (۳) ایهام (۴) مراعات نظیر

۱۷۸- در بیت «اگر به میکده منصور بگذرد داند / که هرکه هست در او، چندمرده حلاج است» همه‌ی آرایه‌های ادبی زیر، به جز وجود دارد؟

(ریاضی ۸۲)

- (۱) تلمیح (۲) کنایه (۳) ایهام تناسب (۴) تشبیه

(هنر ۸۱)

۱۷۹- در کدام بیت هر سه آرایه‌ی «تشبیه - مراعات نظیر - تشخیص» به کار رفته است؟

- (۱) ز دیده‌های ضعیف از محبت احباب
 (۲) چو ابر آب فشانم ز دیده‌ی حسرت
 (۳) نجات آخرت را چاره‌گر باش
 (۴) ببین، دور از تو، شاهانی که مردند
- به چهره اشک فشانم که عازم سفرم
 که رفت روز جوانی چو برق از نظرم
 در این منزل ز رفتن باخبر باش
 ز مال و ملک و شاهی، هیچ بردند؟

۱- (۳) ب) تشبیه: یار به آفتاب

استعاره: جان بخشی به روح و فلک

د) تشبیه: زلف به دام

استعاره: جان بخشی به باد صبا

بررسی سایر بیت‌ها:

الف) تشبیه: شب وصل به باد

استعاره: —

ج) تشبیه: —

استعاره: جان بخشی به باد

۲- (۲) استعاره: جان بخشی به نیشکر

حس آمیزی: نطق شکرین

نغمه‌ی حروف: تکرار صامت «ش» (۶بار)

کنایه: لب گشودن کنایه از اقدام به سخن‌گویی / انگشت خاییدن در

این‌جا کنایه از حسرت خوردن

۳- (۲) ایهام تناسب (بیت «ج»): پرده (دوم): ۱- پوشش (معنی

درست) ۲- پرده‌ی موسیقی (معنی نادرست / تناسب با مطرب)

استعاره (بیت «الف»): نسبت دادن دمیدن به بو

کنایه (بیت «ب»): دامن گل بردن کنایه از بهره‌مند و کامیاب شدن

حس آمیزی (بیت «د»): تلخ گفتن / شیرین و لذیذ گفتن

۴- (۳) ایهام: —

کنایه: طمع بریدن کنایه از ناامید شدن / عنان به کف کسی دادن کنایه

از اختیار را به او واگذار کردن

بررسی سایر گزینه‌ها:

۱) ایهام: بو: ۱- رایحه ۲- آرزو، امید

کنایه: هواخواه کسی بودن کنایه از موافق و طرفدار او بودن / بو به دماغ

رسیدن کنایه از نشانه‌ای از چیزی را دریافت کردن

۲) ایهام: شیرین: ۱- معشوق فرهاد ۲- نوعی مزه

کنایه: لاله از خون دیده دمیدن کنایه از بسیار گریستن

۴) ایهام: قلب: ۱- میانه‌ی سپاه ۲- دل

کنایه: خیال پختن کنایه از آرزوی چیزی را در ذهن پروراندن

۵- (۴) بررسی آرایه‌های گزینه‌ی (۴):

استعاره: نسبت دادن گوش مالی به عشق تشخیص و استعاره است.

کنایه: گوش کسی را مالیدن کنایه از او را تنبیه کردن

جناس: زیر، زار

واج‌آرایی: تکرار صامت «ر» (۵ بار)، و تکرار صامت «ز» (۴ بار) در

مصراع اول

۶- (۱) بررسی آرایه‌ها در گزینه‌ی (۱):

اغراق (بیت «ج»): این که روز و شب در سیمای معشوق محو باشند.

تضاد (بیت «د»): باقی ≠ فانی

تشبیه (بیت «ب»): جام لاله / شبنم به راح / ابر نیسانی به ساقی

ایهام (بیت «الف»): قانون: ۱- قاعده ۲- کتابی از ابن سینا ۳- نوعی ساز

۷- (۳) جناس: دست، هست / تضاد: وصل ≠ هجران

بررسی سایر گزینه‌ها:

۱) ایهام تناسب: عود: ۱- نوعی چوب (معنی درست) ۲- نوعی ساز

(تناسب با چنگ / معنی نادرست)

ساز: ۱- بن فعل ساختن (معنی درست) ۲- وسیله‌ی نواختن آهنگ

(تناسب با چنگ / معنی نادرست)

حسن تعلیل: —

۲) پارادوکس: در آن واحد گریان و خندان شدن / این که گریه

سرمایه‌ی خندیدن شود.

حس آمیزی: —

۴) تلمیح: اشاره به روایت چشمه‌ی آب حیات

استعاره: —

۸- (۱) تشبیه (بیت «ج»): خود به دیوانه

اسلوب معادله (بیت «ب»): محنت / خواجه / بهره ز اسباب = عرق /

حَمال / قسمت از بار گران

ایهام (بیت «ه»): در گرفتن: ۱- اثر کردن ۲- شعله‌ور کردن

استعاره (بیت «الف»): ماه (دوم): استعاره از یار

اغراق (بیت «د»): این که اشک بتواند سنگ آسیا را بگرداند.

۹- (۴) کنایه: ترش بودن کنایه از بدخلقی، تیزی کردن کنایه از

تندخویی

حس آمیزی: تلخ نمودن / شیرین سخن گفتن

ایهام تناسب: شور: ۱- هیجان (معنی درست)، ۲- نوعی مزه (تناسب با

ترش، تلخ و شیرین / معنی نادرست)

۱۰- (۱) تشبیه: تشبیه لب یار (پسته) به قند و به طور ضمنی

خنده‌ی یار به شکر

استعاره: پسته: استعاره از دهان یار

بررسی سایر گزینه‌ها:

۲) حس آمیزی: شنیدن بو

جناس تام: —

۳) ایهام تناسب: روی: ۱- چهره (معنی درست) ۲- نوعی فلز (معنی

نادرست / تناسب با زر)

پارادوکس: —

۴) حسن تعلیل: — (البته در واقع، بیت دارای حسن تعلیل است، اما

گویا طراح سؤال به آن اعتقادی ندارد.)

اغراق: بزرگ‌نمایی در گریستن

۱۱- (۲) تلمیح: اشاره به روایت سخن گفتن حضرت عیسی (ع) در

گهواره

تشبیه: غنچه به عیسی / شاخ (شاخه) به مهد / گل به حضرت مریم (ع)

/ خاموشی به مَهر (۴ تشبیه)

بررسی سایر گزینه‌ها:

- (۱) تلمیح: اشاره به روایت زندگی حضرت خضر (ع)
تشبیه: آب به عقیق / عشق به بادیه (۲ تشبیه)
(۳) تلمیح: اشاره به روایت زندگی حضرت یوسف (ع)
تشبیه: خود به زلیخامشربان (۱ تشبیه)
(۴) تلمیح: اشاره به داستان شیرین و فرهاد
تشبیه: عاشق به فرهاد (۱ تشبیه)

۱۲- (۳) مجاز (بیت «د»): خاک مجاز از: آرامگاه، سنگ قبر

تشبیه (بیت «الف»): «گويا طراح این که شاعر سر خود را به عنوان «نعل بها» فدای معشوق سازد تشبیه دانسته است.»

تناقض (بیت «ج»): عدل بودن بیداد / کرامت بودن جفا / خوشتر بودن دشنام از دعا

جناس (بیت «ب»): ارزم، ورزم

۱۳- (۴) ایهام تناسب: عین: ۱- واقعیت و نهایت چیزی (معنی

درست) ۲- چشم (معنی نادرست / تناسب با چشم و ابرو)

تشبیه: خود به چشم و ابروی بار

بررسی سایر گزینه‌ها:

(۱) پارادوکس: از راه کفر به ایمان رسیدن

حسن آمیزی: —

(۲) اغراق: این که یک جرعه از شراب بتواند صد عارف را مست کند.

تشبیه: —

(۳) اسلوب معادله: حرف پوچ / زاهد / عشق / قسمت نبودن = کف / کناره‌ها / محیط / نصیب نداشتن

تضاد: محیط ≠ کناره (احتمالاً طراح نمی‌دانسته «کناره» معنی «ساحل» نیز می‌دهد و اتفاقاً در این بیت تقابل محیط با کناره مهم است، همانند تقابل عشق و زهد)

۱۴- (۱) اسلوب معادله (بیت «ج»): جان در جسم / فارغ بال

نبودن = زندانی / آشفته بودن خواب

کنایه (بیت «الف»): سیه‌دل کنایه از ظالم و گناهکار

ایهام تناسب (بیت «د»): هوا: ۱- هوس (معنی درست) ۲- جو (معنی نادرست / تناسب با باد)

حسن آمیزی (بیت «ه»): شگرخنده / شیرین داشتن با شگر خنده

حسن تعلیل (بیت «ب»): دلیل ریختن دندان‌ها در دوره‌ی پیری این است که مبادا به خاطر غفلت لب خود را گاز بگیرند.

۱۵- (۲) بررسی آرایه‌های بیت در گزینه‌ی (۲):

تشبیه: مرگان به خار / رخ به گل

ایهام تناسب: سودا: ۱- خیال (معنی درست) ۲- داد و ستد (معنی نادرست / تناسب با بازارها)

کنایه: خار در چشم کسی شدن کنایه از آزرده شدن

تشخیص: جان بخشی به گلستان و گل

۱۶- (۳) بررسی آرایه‌ها در بیت‌ها:

استعاره (بیت «د»): بوی محبت (اضافه‌ی استعاری)، رخساره مانند جارویی برای زفتن

کنایه (بیت «ه»): از دایره بیرون کردن کنایه از راندن از خود / سر بر خط فرمان داشتن کنایه از اطاعت محض

حسن آمیزی (بیت «ج»): شنیدن بو

جناس (بیت «الف»): کوی، بوی (ناقص)

تناقض (بیت «ب»): غریب شهر خود بودن

۱۷- (۱) آرایه‌های گزینه‌ی (۱): کنایه: ز دست دادن کنایه از

بی‌پهرگی / استعاره: ره (راه) استعاره از عشق

بررسی سایر گزینه‌ها:

(۲) جناس: — / استعاره: —

(۳) اغراق: این که هر شب‌نم مانند دریایی از آتش باشد. / اسلوب معادله: —

(۴) حسن آمیزی: — / تشخیص: جان‌بخشی به چنگ

۱۸- (۲) بررسی آرایه‌ها:

تشبیه (بیت «ج»): خوان زمین (اضافه‌ی تشبیه‌ی)

ایهام تناسب (بیت «ب»): قامت: ۱- همراه با فعل «بستن»، اصطلاحی‌ست به معنی ایستادن و آماده‌ی نماز شدن (معنی درست)

۲- قد (معنی نادرست / تناسب با قد)

اسلوب معادله (بیت «د»): دل غافل از حق / تن / فرمان‌پذیر بودن = خواب‌آلوده / اسب / به هر جا که خواستن بردن

مجاز (بیت «الف»): فردا: مجاز از روز قیامت

۱۹- (۲) ایهام تناسب: روان: ۱- روح (معنی درست) ۲- جاری

(معنی نادرست / تناسب با آب)

مجاز: —

بررسی آرایه‌های بیت سؤال در سایر گزینه‌ها:

(۱) استعاره: جان‌بخشی به آب / نسبت دادن قد و قامت و پا به سرو

مراعات نظیر: کف، پا، قد، قامت (مجموعه اندام انسانی)

(۳) تشبیه: تشبیه خود به آب / سرو به معشوق

تشخیص: جان‌بخشی به آب / نسبت دادن قد و قامت و پا به سرو

(۴) کنایه: جان بر کف بودن کنایه از نهراسیدن از مرگ و جدیت در راه هدف، تا پای جان / روان در پای کسی ریختن کنایه از خود را فدای او کردن

جناس: دوان، روان (ناقص)

۲۰- (۱) بررسی سایر گزینه‌ها:

(۲) کنایه: سرمست بودن کنایه از خوش‌باشی / بی‌سحر بودن شب کنایه از عیش و نوش همیشگی

دقت کنیم!

«بی‌سحر بودن شب» در این بیت، برخلاف کاربرد غالب آن که کنایه از بی‌پایان بودن رنج و اندوه است - به معنی عیش و نوش هر شب و همیشگی است.

(۳) استعاره: بوی جان (اضافه‌ی استعاری)، لب ... قح (اضافه‌ی استعاری)

(۴) ایهام: مدام: ۱- شراب ۲- مداوم و همیشگی

۲۱- (۱) بررسی آرایه‌های گزینیه (۱):

مجاز: ماه و پروین: مجاز از ستارگان و تمام اجرام نورانی آسمانی

کنایه: رخ فرو پوشیدن کنایه از پنهان شدن

تشبیه: تشبیه روی معشوق به آفتاب / علاوه بر آفتاب، شاعر به‌طور ضمنی رخ معشوق را به ماه و پروین تشبیه کرده و از آن دو، برتر دانسته است.

استعاره: نسبت دادن خجالت کشیدن و رخ پوشاندن به ماه و پروین / نسبت دادن تجلی به روی

۲۲- (۲) بررسی آرایه‌ها در بیت‌ها:

تشبیه (بیت «د»): آتش سودای عشق / تشبیه عاشق به دیگ

استعاره (بیت «ب»): جان بخشی به سرو؛ این‌که گناه شاعر به خاطر سرو بخشوده شود، لازم‌آش این است که سرو دارای آبرو باشد. (این جان بخشی البته بسیار ظریف و هنری است و بعید نیست که طراح، «لب جو بیار» را اضافه‌ی استعاره تصور فرموده باشند)

حسن تعلیل (بیت «ج»): دلیل این‌که موذن در ابتدای اذان گوش خود را می‌گیرد، این است که کسی توان شنیدن حرف حق را ندارد.

ایهام (بیت «الف»): دور از یار: ۱- ان‌شاء‌الله از یار دور باشد ۲- در هجران یار

اغراق (بیت «ه»): اغراق در فراوانی اشک

۲۳- (۱) تلمیح: اشاره به داستان زندگی حضرت یوسف (ع)

جناس: —

بررسی سایر گزینیه‌ها:

۲) استعاره: نسبت دادن تراوش کردن به اسرار / سینه‌ی دریا (اضافه‌ی استعاره)

کنایه: پرده‌پوشی کردن کنایه از رازداری

۳) واج‌آرایی: تکرار صامت «ر» و «س» (۵ بار) و صامت «ق / غ» در مصراع اول (۳ بار)

استعاره: سرو: استعاره از یار

۴) ایهام: حلقه: ۱- انجمن، گروه ۲- حلقه‌ی زلف ۳- کوبه‌ی در / بگرفت: ۱- تیره شد ۲- اخذ کرد / [به] در: ۱- بیرون ۲- در خانه

تشبیه: تشبیه خطّ عذار (موی چهره‌ی یار) به حلقه

توضیح عبارات ایهام‌دار بیت: بگرفت ماه از او: ۱- ماه از [زیبایی] او عذار یار] دچار ماه‌گرفتگی شد. ۲- [خطّ عذار یار (موی رویده بر چهره‌ی یار] ماه را آشکاری و زیبایی چهره‌ی معشوق را از او گرفت. / به در نیست راه از او: ۱- راه برون رفتی از آن وجود ندارد. ۲- راهی به در خانه ندارد.

۲۴- (۳) بررسی سایر گزینیه‌ها:

۱) تشبیه: کوه فضل (اضافه‌ی تشبیه‌ی) / تضاد: گریان ≠ خندان

۲) استعاره: جان بخشی به ابر و برق / جود دست (اضافه‌ی استعاره) / جناس: وجود، جود (ناقص) / شکوه، کوه (ناقص)

۴) تشخیص: نسبت دادن گریه به ابر و خنده به برق و جود به دست / مراعات‌نظیر: ابر، سحاب / کوه، جبال

۲۵- (۱) بررسی آرایه‌ها در بیت‌ها:

حسن تعلیل (بیت «ب»): دلیل کنار رفتن ابر از آسمان دریا شنیدن خبر گریستن شاعر است.

ایهام تناسب (بیت «الف»): سعی: ۱- تلاش (معنی درست) ۲- دویدن بین صفا و مروه در مناسک حج (معنی نادرست) / تناسب با احرام و قبله و مروه) / صفا: ۱- خلوص و پاکیزگی (معنی درست) ۲- دامنه‌ی کوهی در مکه که در آن مناسک حج را به جا می‌آورند. (معنی نادرست) / تناسب با احرام و قبله و مروه)

استعاره (بیت «ه»): دامن فرصت (اضافه‌ی استعاره) / جان بخشی به دل / سیلاب: استعاره از زمان / مشت خاک: استعاره از دل تشبیه (بیت «ج»): ناوک ... قضا (اضافه‌ی تشبیه‌ی) اسلوب معادله (بیت «د»): مشت آب / خواب گران / تارومار کردن = قطره‌ی اشک / عالم / پی (برای) ویرانی بس بودن

۲۶- (۲) بررسی آرایه‌های گزینیه (۲):

حسن تعلیل: دلیل مجنون بودن بید (سرنگون و معلق بودن شاخه‌های بید) بی‌حاصلی اوست.

ایهام تناسب: مجنون: ۱- عاشق پریشان (معنی درست) ۲- دیوانه (معنی نادرست) / تناسب با دیوانگی

اسلوب معادله: [انسان] / تنگدستی / دیوانگی = بید / غم بی‌حاصلی / مجنون شدن

۲۷- (۲) آرایه‌های گزینیه (۲): استعاره: گل: استعاره از معشوق / حس‌آمیزی: رنگ سخن / کنایه: لب ز سخن بستن کنایه از سکوت

۲۸- (۴) تشبیه: طوفان بلا (اضافه‌ی تشبیه‌ی)، سیل غم (اضافه‌ی تشبیه‌ی)

استعاره: خانه: استعاره از وجود شاعر

بررسی سایر گزینیه‌ها:

۱) تشبیه: — / استعاره: جان بخشی به باد صبا

۲) تشبیه: — / استعاره: —

۳) تشبیه: تشبیه دگران به صورت (تصویرهای) روی دیوار / استعاره: —

۲۹- (۳) بررسی آرایه‌ها در بیت‌ها:

حسن‌آمیزی (بیت «د»): صورت شیرین

تلمیح (بیت «ج»): اشاره به روایت رانده شدن حضرت آدم (ع) از بهشت کنایه (بیت «الف»): خاک کسی را بر باد دادن کنایه از او را به طور کامل نابود کردن / غبار بر خاطر داشتن کنایه از رنجیدگی

جناس تام (بیت «ب»): تاب (پیچ و خم) و تاب (صبر و طاقت)

۳۰- (۴) حس‌آمیزی (بیت «د»): تلخی دیدن / تلخی ایام / شیرینی سخن

حسن تعلیل (بیت «الف»): دلیل پیدا شدن ابر، شرمش از زیبایی چهره‌ی معشوق است.

۳۶- (۲) ایهام تناسب (بیت «ج»): هزار (در صدهزاران): ۱- عدد ۱۰۰۰ (معنی درست) ۲- بلبل (تناسب با بلبل) / هزار (مصراع دوم): ۱- بلبل ۲- عدد ۱۰۰۰ (تناسب با صدهزاران)

حسن تعلیل (بیت «د»): دلیل نگرستن مردم به ماه، اثری است که ماه از زیبایی چهره‌ی معشوق پذیرفته.

کنایه (بیت «الف»): جان سپردن کنایه از مردن / به خاک سپردن کنایه از دفن کردن

اسلوب معادله (بیت «ه»): اشک / حال دل / دانستن = طفل / دیوانگان / خیر گرفتن

تناقض (بیت «ب»): خفته‌ی بیدار

۳۷- (۱) الف استعاره: سرو: استعاره از یار / جناس: روان (رونده) و روان (روح) (جناس تام) / جان، آن (جناس ناقص)

ب استعاره: خط: استعاره از موی روییده بر صورت یار (معشوق مدّکر) **برگ گل:** استعاره از رخ یار / جیب نسرین (اضافه‌ی استعاری) / **جناس:** برگ، برگ (ناقص افزایشی) **ه استعاره:** سرو: استعاره از یار / **جناس:** سرو، سر (ناقص افزایشی)

۳۸- (۲) استعاره: جان‌بخشی به صبر / نار: استعاره از مصائب

هجرت تشبیه: تشبیه صبر به پروانه (مجوّز) / دل شیفته به پروانه **ایهام تناسب:** پروانه (مصراع اول): ۱- مجوّز (معنی درست) ۲- نوعی حشره (تناسب با پروانه‌ی مصراع دوم و نار) **جناس ناقص:** کار، نار، دار

دقت کنیم! روشن است که آرایه‌های گزینه‌ی (۴) هم، به‌طور کامل در بیت وجود دارند؛ با این تفاوت که علاقه‌ی طراح و البته تسلّطش بر «مجاز» و «کنایه» (گزینه‌ی ۴) همواره ضعیف است و تا وقتی پای آرایه‌های «درشت‌تر» - مانند تشبیه و استعاره (گزینه‌ی ۱) - در میان باشد، به مجاز و کنایه توجّهی نمی‌کند.

مجاز: دل: مجاز از وجود شاعر

کنایه: از نار نگه داشتن کنایه از محافظت در برابر نابودی

ایهام تناسب: پروانه (مصراع اول): ۱- مجوّز (معنی درست) ۲- نوعی حشره (تناسب با پروانه‌ی مصراع دوم و نار)

جناس تام: پروانه (مجوّز) و پروانه (نوعی حشره)

۳۹- (۴) ایهام تناسب: غریب: ۱- شگفت (معنی درست) ۲- غریبه (تناسب با آشنا و بیگانه)

۴۰- (۳) مجاز (بیت «ج»): سر (اول): مجاز از وجود انسان / سر (دوم): مجاز از اندیشه و نیّت / زبان (مصراع دوم): مجاز از سخن

ایهام (بیت «الف»): مدام: ۱- شراب ۲- مداوم

کنایه (بیت «ه»): پای در گل ماندن کنایه از گرفتاری سخت

تشبیه (بیت «ب»): نقد خرد (اضافه‌ی تشبیهی) / ملک عشق (اضافه‌ی تشبیهی)

تلمیح (بیت «د»): اشاره به داستان چشمه‌ی آب حیات

اسلوب معادله (بیت «ج»): دل / نگار شوخ و شنگ / به دست افتادن = آتش / طفل بازیگوش / به چنگ افتادن

تناقض (بیت «ب»): در آغاز رفتن به پایان رسیدن

۳۱- (۴) بررسی سایر گزینه‌ها:

(۱) **حسن آمیزی:** شکرخنده‌ی شیرین

(۲) **جناس ناقص:** بالا و بلا

(۳) **کنایه:** از خود رفتن کنایه از مدهوش و بی‌اختیار شدن

۳۲- (۳) تضاد (بیت «د»): بُعد و دوری ≠ وصال

ایهام (بیت «الف»): بو: ۱- رایحه ۲- امید و آرزو

تناقض (بیت «ه»): دام نجات

تشخیص (بیت «ج»): نسبت دادن حیا کردن و نشستن به سرو

حسن تعلیل (بیت «ب»): شاعر دلیل نیامدنش به کوی معشوق را این می‌داند که اشک‌های فراوانش در هجر یار، راه آمدنش را سد کرده است.

۳۳- (۴) تشبیه: صحرای هوس (اضافه‌ی تشبیهی)

استعاره: جان‌بخشی به دل

کنایه: سر در هوا بودن معادل کنایه‌ی حواس‌پرت بودن

۳۴- (۴) تشبیه: تشبیه آن‌چه به ماتم / تشبیه آن‌چه به سور / تشبیه دار به نخل / تشبیه دار به رایت

ایهام تناسب: منصور: ۱- پیروز، یاری شده (معنی درست) ۲- حسین بن منصور حلاج (تناسب با دار)

دار: ۱- چوبی که مجرمان محکوم به مرگ را از آن حلق‌آویز می‌کنند. (معنی درست) ۲- درختی که میوه نمی‌دهد. (تناسب با نخل)

نخل: ۱- تابوت (معنی درست) ۲- درخت خرما (تناسب با دار)

تناقض: سور دانستن ماتم / رایت دانستن دار و نخل

تلمیح: اشاره به داستان به دار کشیده شدن حسین بن منصور حلاج

دقت کنیم! با توجّه به این‌که پیام دو مصراع، معادل یک‌دیگر است، برای درک تناقض در «رایت دانستن دار و نخل»، لازم است معانی مختلف نخل (درخت خرما، تابوت) را بررسی کنیم و با بررسی معانی نخل، به معانی مختلف دار (چوبه‌ی اعدام، درخت) هم توجّه کنیم و با در نظر گرفتن معانی این دو واژه، ایهام تناسب‌هایی علاوه بر ایهام تناسب در واژه‌ی «منصور» آشکار می‌شود؛ چنان‌که در شرح پاسخ اشاره کردیم یکی از معانی نخل، «تابوت» است که نشانه‌ی ماتم و سوگواری‌ست و در این معنی، با «رایت» (پرچم) که نشان سرافرازی و نشاط و پیروزی‌ست، تقابل دارد.

۳۵- (۳) استعاره: پایه‌ی معنی (اضافه‌ی استعاری) / جان‌بخشی به مور

دقت کنیم! ردّ پای استعاره در بیت سؤال، چنان است که نوشته شد؛ اما با توجّه به ظاهر بی‌نی مطلق طراح، ایشان قطعاً چیزی مانند «دست نوازش» را استعاره‌ی بیت، تصوّر کرده است.

حسن آمیزی: شیرین بودن سخن

مجاز: دست (مصراع دوم): مجاز از احسان و محبّت

اسلوب معادله: دست نوازش / پایه‌ی معنی / بلند شدن = دست سلیمان / مور / شیرین سخن کردن

۴۱- (۳) جناس: عَجَب و عَجَز (ناقص) / داد (در «ندادی») و داد (در «دادم») (تام)

دَقَّتْ کَنیم! این که در جناس ناقص علاوه بر اختلاف در حروف، در حرکت هم اختلاف وجود داشته باشد - چنان که این جا در عَجَز و عَجَب می بینیم - در کنکور بی سابقه نیست؛ اما علاوه بر این، از ظاهر بینی طراح و خطاهای گذشته اش در جناس گرفتن میان یک واژه ی ساده و بخش مشابه آن در یک واژه ی مرکب، انتظار می رود حتّی بن ماضی «داد» (در «ندادی») را با واژه ی «داد» جناس تام پنداشته باشد!

۴۲- (۳) تلمیح (بیت «د»): اشاره به داستان چشمه ی آب حیات کنایه (بیت «الف»): گلاب به پیرهن فشاندن کنایه از خوشبو کردن / بو بردن کنایه از باخبر شدن یا بهره مند شدن

اسلوب معادله (بیت «ب»): حریص / چشم طمع داشتن / کریم و لئیم = مگس / شه و گدا / به خوان و کاسه افتادن
ایهام (بیت «ج»): عهد: ۱- دوران ۲- پیمان

۴۳- (۳) تناسب: صدف، گوهر / اسلوب معادله: -

بررسی سایر گزینه ها:

۱) تضاد: خوابیده ≠ بیدار / تشخیص: این که سبزه «خوابیده» یا «بیدار» باشد، پدیدآورنده ی آرایه ی تشخیص است.

۲) اغراق: این که می (شراب) از سر شاعر بگذرد، بیانی اغراق آمیز است. /

تشبیه: خود [شاعر] به ماهی
مشبه مشبه به

۴) استعاره: صدای آب استعاره از شتاب زندگی / نغمه ی حروف: تکرار مصوّت بلند «ا» (۵ بار) و صامت «د» (۵ بار)

۴۴- (۳) تلمیح: -

استعاره: شیشه: استعاره از دهان یا سینه / باده: استعاره از شکوه

۴۵- (۳) استعاره: نسبت دادن «زمین گیر بودن» به «دانه ی امید» و «دست» به «ابر» تشخیص و استعاره است. / تشبیه: دانه ی امید (اضافه ی تشبیه ی) / جناس: دست، است (ناقص) / تشخیص: نسبت دادن «زمین گیر بودن» به «دانه ی امید» و «دست» به «ابر» تشخیص و استعاره است.

۴۶- (۳) مجاز (بیت «د»): کف: مجاز از دست

کنایه (بیت «الف»): روی گرداندن کنایه از جدا شدن و ترک کردن / نعل در آتش نهادن کنایه از بی تابی

متناقض نما (بیت «ه»): این که افتادگی (افتادن) موجب بلندمرتبیگی شود.

حسن تعلیل (بیت «ج»): دلیل دشواری قضای روزه، سنگینی روزه و تنها بودن در انجام آن است.

اسلوب معادله (بیت «ب»):

من / گریه آمدن بر خشک مغزی های زاهد = نخل ماتم / اشک حسرت ریختن

۴۷- (۴) ایهام تناسب (بیت «ب»): شیرین: ۱- لذت بخش (✓) ۲- معشوقه ی خسرو (تناسب با فرهاد) (×)

تشبیه (بیت «ه»): ره عمر (اضافه ی تشبیه ی)

تلمیح (بیت «د»): اشاره به معجزه ی تبدیل شدن عصای حصرت موسی (ع) به اژدها

حسن آمیزی (بیت «ج»): سلام خشک

اغراق (بیت «الف»): حاصل زندگی را در چشم مورچه ای جا دادن

۴۸- (۴) ایهام: شهریار: ۱- پادشاه ۲- تخلّص محمّد حسین بهجت / نغمه ی حروف: تکرار صامت های «ش» و «ر» (۶ بار) / تشبیه: خود به حافظ / تضمین: آوردن یک مصراع کامل از بیت «منم که شهره ی شهرم به عشق ورزیدن / منم که دیده نیالوده ام به بد دیدن» سروده ی حافظ

۴۹- (۴) مجاز: عالم: مجاز از مردم عالم / تشبیه: مردم عالم به زلف معشوق / اغراق: این که همه ی عالم بی قرار زلف معشوق باشند. /

جناس: دیده، دید (ناقص) / تضاد: بی قراری ≠ قرار داشتن

۵۰- (۴) جناس (بیت «ج»): رفتم، رُفتم (ناقص)

مجاز (بیت «ه»): دست (مصراع دوم): مجاز از پنجه یا بخشی از دست

حسن آمیزی (بیت «ب»): شنیدن تلخی

کنایه (بیت «الف»): خون ریختن کنایه از کشتن / پای مال ساختن کنایه از بی اعتبار کردن / فرس بر کسی راندن کنایه از آزار رساندن

دَقَّتْ کَنیم! گویا چیزی به نام «محدوده ی طراحی» برای طراح محترم وجود ندارد و اصولاً چه اهمّیتی دارد که دانش آموز معنی واژه ی «فَرس» را نمی داند؟! چه برسد به معنی کنایی آن!!

حسن تعلیل (بیت «د»): دلیل خروشدن سیل در دشت و صدا در کوه، نالیدن و همدردی آن ها با شاعر است.

۵۱- (۱) کنایه: گل بر در جایی زدن کنایه از ورود به آن جا را ممنوع کردن / جناس: گِل و گُل / استعاره: جوش گل (اضافه ی استعاری) /

این که جوش گل شراب بیاورد نیز تشخیص و استعاره است. / مستان: استعاره از عاشقان / تشبیه: شراب لعل فام (تشبیه شراب به لعل)

۵۲- (۲) تشبیه (بیت «ه»): عشق به آتش / خود به خار

متناقض نما (بیت «د»): هشیار بودن مست و خبردار بودن بی خبر

ایهام (بیت «الف»): قربان: ۱- قربانی ۲- تسمه ی کماندان!!!

حسن آمیزی (بیت «ب»): شنیدن بو

تلمیح (بیت «ج»): اشاره به آیه ی شریفه ی ﴿إِنَّا عَرَضْنَا الْأَمَانَةَ عَلَى السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَالْجِبَالِ فَأَبَيْنَ أَنْ يَحْمِلْنَهَا وَأَشْفَقْنَ مِنْهَا وَحَمَلَهَا الْإِنْسَانُ إِنَّهُ كَانَ ظَلُومًا جَهُولًا﴾

۵۳- (۳) کنایه: بی نقاب گردیدن کنایه از آشکار شدن / آب شدن کنایه از شرمندگی / عرق شرم ریختن کنایه از شرمندگی / تضاد: آب ≠

آتش / استعاره: نسبت دادن شرم به آتش

حسن تعلیل: !!!

۴) تشبیه: گل‌های ... شعر و خیال (اضافه‌ی تشبیهی) / سموم ... عقل
مشبه به مشبه مشبه به مشبه

(اضافه‌ی تشبیهی) / پارادوکس: سموم سرد [«سموم» به معنی بادِ گرم زهرآگین و کشنده است].

۵۷- (۳) تلمیح / تمثیل: —

استعاره در مصراع اول: کافور: موی سپید، برف / مشک: موی سیاه، گل‌ها

بررسی سایر گزینه‌ها:

۱) تلمیح / تمثیل: اشاره به آیه‌ی ۷۲، سوره‌ی احزاب ﴿إِنَّا عَرَضْنَا الْأَمَانَةَ عَلَى السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَالْجِبَالِ فَأَبَيْنَ أَنْ يَحْمِلْنَهَا وَأَشْفَقْنَ مِنْهَا وَحَمَلَهَا الْإِنْسَانُ إِنَّهُ كَانَ ظَلُومًا جَهُولًا﴾ ما امانت را بر آسمان‌ها و زمین و کوه‌ها عرضه کردیم؛ پس، از پذیرفتن و حمل آن خودداری کردند و از آن هراسناک بودند و انسان آن را بر دوش کشید. به درستی که او ستمگر و نادان بود.

استعاره در مصراع اول: بار امانت: استعاره از عشق / معرفت الهی

۲) تلمیح / تمثیل: اشاره به ضرب‌المثل «دیوار موش دارد موش هم گوش دارد»

استعاره در مصراع اول: —

۴) تلمیح / تمثیل: اشاره به حدیث شریف «اطلبوا العلم من المهد الی اللحد»

استعاره در مصراع اول: —

۵۸- (۴) ایهام (بیت «ج»): بو: ۱- رایحه ۲- امید و آرزو

تضاد (بیت «ب»): جمع ≠ مشوش

جناس ناقص (بیت «د»): تُرک و تُرک

اغراق (بیت «الف»): خون‌گریه کردن و این‌که عاشق چنان فراوان بگیرد که هر شب خاک کوی معشوق را نقاشی کند.

۵۹- (۱) کنایه: پرده‌داری کنایه از رسوا کردن

ایهام تناسب: جنگ: ۱- پنجه ۲- نوعی ساز (تناسب با پرده‌ی عشاق و مطرب)

پرده (مصراع اول): ۱- اصطلاح موسیقایی ۲- پنجه (تناسب با چنگ)

پرده (مصراع دوم): ۱- پوشش، حجاب ۲- اصطلاح موسیقایی، بانگ (تناسب با مطرب)

جناس تام: پرده (اصطلاح موسیقایی). پرده (پوشش، حجاب)

دقت کنیم! در واژه‌ی «چنگ» هم، ایهام لطیفی دیده می‌شود که البته زبردست طراح کنکور مطمئناً تبدیل به ایهام تناسب خواهد شد، یعنی طراحان چنین موردی را ایهام تناسب به شمار می‌آورند.

۶۰- (۴) استعاره و تشخیص: نسبت دادن گریه و پشیمانی به گل، مخاطب واقع شدن «غنچه و نسبت دادن غفلت، دهن و گشودن دهن»

به غنچه

تشبیه: تشبیه مخاطب به گل / حس آمیزی: گریه‌ی تلخ / تلخ بودن پشیمانی

دقت کنیم! احتمال ذهنی طراح: دلیل «آب گردیدن آتش» شرمش از زیبایی چهره‌ی معشوق است. حال آن‌که آب گردیدن آتش خود پدیده‌ای خیالی است و در حسن تعلیل لازم است «پدیده» واقعی و علت آن غیرواقعی و شاعرانه باشد.

۵۴- (۴) تشبیه: شاهد به آیت / این همه به تفسیر / مجاز: زبان
مشبه مشبه به مشبه به مشبه به

مجاز از سخن / حس آمیزی: شیرین‌زبان (آمیختن دو حس چشایی و شنوایی) / ایهام تناسب: شور: ۱- هیجان ۲- نمکین (متناسب با شیرین) / آیت: ۱- نشانه ۲- آیه‌ی قرآن (تناسب با تفسیر) / تفسیر: ۱- تعبیر و برداشت ۲- اصطلاح قرآنی (تناسب با آیت)

۵۵- (۲) تناقض (بیت «ج»): این‌که معنی بیگانه، آشنا باشد.

مجاز (بیت «الف»): نگین مجاز از انگشتر

ایهام (بیت «د»): به: ۱- بهتر ۲- میوه‌ی په (استعاره از زیبایی‌های معشوق)

استعاره (بیت «ب»): گلستان: استعاره از جایگاه معشوق / صیاد: استعاره از موانع موجود بر سر راه عاشق / نسبت دادن «پر» و «بال» به ما نیز استعاره به‌شمار می‌رود.

دقت کنیم! در بیت «ج»، منظور از «معنی بیگانه»، مضامین تازه و دست‌نخورده است. شاعر با تمجید از قدرت شاعری خود می‌گوید معانی بدیع و تازه که برای دیگر شاعران بیگانه‌اند، برای من آشنا و در دسترس هستند. چنین بیانی، چندان «متناقض‌نما» به‌نظر نمی‌رسد، اما تنها بر اساس «ظاهر واژه‌ها» و با آگاهی از «ظاهر بینی طراح» ناچار باید وجود «تناقض» را در بیت «ج» پذیرفت و در حقیقت، همین «تناقض ظاهری» دلیل انتخاب گزینه‌ی (۲) و ترجیح آن بر گزینه‌ی (۳) است، وگرنه گزینه‌ی (۳) نیز به شرحی که در زیر می‌بینیم، آرایه‌های مورد سؤال را شامل می‌شود، جز این‌که «تناقض» در آن، پیچیده و قابل چشم‌پوشی است.

بررسی آرایه‌ها در گزینه‌ی (۳):

تناقض (بیت «ب»): راه به گلستان داشتن با وجود بسته بودن بال (این «راه‌یابی» در «زیر پر» البته بیشتر در ذهن و تخیل شاعر اتفاق می‌افتد و از تصاویر رایج سبک هندی‌ست.)

مجاز (بیت «ج»): خامه (قلم) مجاز از مهارت شاعری

ایهام (بیت «د»): به: ۱- بهتر ۲- میوه‌ی په (استعاره از زیبایی‌های معشوق) استعاره (بیت «الف»): دیو و دد: استعاره از فرومایگان و ناشایستگان

۵۶- (۲) بررسی سایر گزینه‌ها:

۱) تشبیه: صدای سایش بال‌های خیال به سخن / پارادوکس: این‌که
مشبه مشبه به

سخن، سکوت را نشان می‌دهد.

۳) تشبیه: شب کویر به موجود زیبا و آسمانی / پارادوکس: این‌که شب
مشبه مشبه به

از بامداد آغاز شود.

۶۱- (۳) تضاد (بیت «ج»): بقا ≠ فنا

اسلوب معادله (بیت «الف»): گل / بوستان / پرده‌ی خار بودن = نوش / محنت‌سرا / آه‌ربای نشتر بودن

تلمیح (بیت «د»): اشاره به داستان لیلی و مجنون

کنایه (بیت «ب»): رمیدن دل: کنایه از فریفتگی و عاشق شدن / گل چیدن: کنایه از بهره‌مند شدن

۶۲- (۴) درج: ___ / اسلوب معادله: ___

بررسی آرایه در سایر گزینه‌ها:

۱) حس آمیزی: نسبت دادن تلخی و شیرینی به افسانه / اغراق: این‌که لطافت و تأثیر معشوق به قدری است که معشوق از خون، شیر و از نوش، نیش و از خار، گل می‌سازد.

۲) تشبیه: شاخه گل به دام / کنایه: رشته بر پا کنایه از اسیر و گرفتار

۳) مجاز: عالم مجاز از مردم عالم / جناس: «رو» و «سو» (ناقص اختلافی)

دقت کنیم! در صورت سؤال آمده است «آرایه‌های مقابل کدام بیت تماماً نادرست است؟» پس گزینه‌ی (۱) را انتخاب نمی‌کنیم.

۶۳- (۳) مجاز (بیت «د»): فردا: مجاز از روز قیامت

حسن تعلیل (بیت «ج»): شاعر دلیل پشت ابر رفتن ماه را جلوه‌گری چهره‌ی چون آفتاب معشوق دانسته است.

ایهام (بیت «الف»): بو: ۱- رایحه، شمیم ۲- آرزو و امید

درج (بیت «ب»): آوردن آیه‌ی ۳ سوره‌ی توحید

دقت کنیم! به آوردن آیه یا حدیث در سخن، «اقتباس» و «درج» نیز می‌گویند. البته آرایه‌ی درج از موضوعات مورد پرسش در بخش عمومی نیست!

۶۴- (۱) کنایه: جان به لب رسیدن کنایه از تحمل نهایت سختی و مشقت / شیرین‌کلام بودن کنایه از سخنان دل‌پذیر گفتن / حرف از دهن کشیدن کنایه از وادار به سخن گفتن کردن / مجاز: حرف مجاز از سخن / حس آمیزی: شیرین‌کلام / حرف تلخ / تضاد: شیرین ≠ تلخ

۶۵- (۴) تشبیه (بیت «ج»): گرد یتیمی (اضافه‌ی تشبیه‌ی)

استعاره (بیت «د»): زلف شب (اضافه‌ی استعاری)

اغراق (بیت «ه»): این‌که کوه که مظهر بردباری است، در برابر بردباری شاعر اظهار بندگی کند.

تلمیح (بیت «الف»): اشاره به جلوه‌ی خداوند بر موسی (ع) در وادی ایمن

پارادوکس (بیت «ب»): این‌که بی‌کلاهی، کلاه باشد.

۶۶- (۱) تلمیح: اشاره به داستان شیرین و فرهاد / ایهام: شیرین:

۱- دل‌پذیر ۲- معشوقه‌ی خسرو پرویز / حس آمیزی: سخن شیرین / کنایه: در حالت آوردن کنایه از شادمان کردن

۶۷- (۲) کنایه: پرده برداشتن: آشکار کردن / کوه غم بر دل داشتن:

اندوه فراوان داشتن / اغراق: این‌که هزاران کوه غم بر دل هر موری‌ست که دل‌بسته‌ی معشوق باشد. / مجاز: سینه: مجاز از دل / دل: مجاز از

وجود انسان / جناس: مور و موی (ناقص) / تشبیه: کوه غم تشبیه غم به کوه / موی کمر: تشبیه کمر به مور

۶۸- (۱) استعاره: لعل: استعاره از دهان معشوق / جان‌بخشی به

صدف تشخیص و نوعی استعاره به‌شمار می‌رود. / کام صدف: اضافه‌ی استعاری / مجاز: حرف: مجاز از سخن / کنایه: تلخ‌کام شدن: کنایه از ناراحتی و ناراضی / تشخیص: نسبت دادن کام (دهان) به صدف

۶۹- (۴) آرایه‌ی متناقض‌نما (پارادوکس) در سایر گزینه‌ها:

۱) این‌که گران‌مایگی موجب بی‌قیمتی شود.

۲) این‌که لازمه‌ی مسلمانی، ایمان داشتن به کفر باشد.

۳) جمعیت پیدا کردن در اثر پراکندگی

۷۰- (۲) استعاره (بیت «ج»): نسبت دادن سیراب شدن، شرم،

نظر، جگر و خون‌جگر شدن به آینه تشخیص و استعاره به‌شمار می‌رود.

تلمیح (بیت «ب»): اشاره به معجزه‌ی شق‌القدر

ایهام تناسب (بیت «د»): شیرین: ۱- نوعی مزه ۲- معشوقه‌ی خسرو پرویز

اسلوب معادله (بیت «الف»): آه / زنگ کدورت / سینه / پاک ساختن = خاکستر / سواد / آینه / روشن شدن

دقت کنیم! «سواد» به معنی «سیاهی» است و در گذشته، معمول بود که برای پاک کردن و صیقل زدن آینه، از خاکستر استفاده می‌کردند.

۷۱- (۲) ایهام (بیت «ج»): دور از تو: ۱- از تو دور باد (بلانسیب

شما) ۲- در هجران تو

حسن تعلیل (بیت «الف»): شاعر در این بیت دلیل سرخی لبان معشوق را خوردن خون دل مشتاقان می‌داند.

تلمیح (بیت «د»): اشاره به داستان عاشقانه‌ی فرهاد، شیرین و خسرو

تشبیه (بیت «ب»): تشبیه نسیم زلف معشوق به دم جان‌بخش حضرت عیسی (ع) و بناگوش معشوق به سیم (نقره) و ید بیضی حضرت موسی (ع)

۷۲- (۱) اغراق: شاعر مدعی می‌شود اگر با آستین، جلوی اشک

خود را نگیرد، سیل اشک‌های او تا دامنش جاری می‌شود. / حسن تعلیل: ___

بررسی آرایه در سایر گزینه‌ها:

۲) جناس ناقص: می‌گنم و می‌گنم / استعاره: دیده‌ی بخت (اضافه‌ی استعاری)

۳) مجاز: شهر: مجاز از مردم شهر / تضاد: تیغ بر کشیدن ≠ سپر افکندن

۴) جناس تام: زنم (بزنم) و زنم (زن هستم)

ایهام: ایهام در گزینه‌ی (۴) مبهم و شامل چند صورت است که هر کدام - یا هیچ کدام! - ممکن است مورد پسند طراح قرار گرفته باشد:

زوی: ۱- حرکت کنی ۲- عمل کنی / نفس: ۱- دم و بازدم ۲- حرف

ایهام دیگر که ممکن است به نظر برسد، در واژه‌ی «زنم» در پایان مصراع دوم است که بر اساس آن می‌توان مصراع دوم را به دو صورت معنی کرد:

الف) اگر من برخلاف نظر و خوشایند تو سخنی بگویم، زن هستم (نامردم!)

«راه به جایی بردن»، کنایه از ارزشمندی بودن، مفید واقع شدن، به نتیجه رسیدن و رساندن

استعاره: باغ: استعاره از جهان

۷۷- (۳) اسلوب معادله (بیت «ه»): دل / از حق غافل شدن / فرمان‌پذیر تن بودن = انسان / خواب‌آلوده بودن / تحت فرمان اسب، به هر سویی رفتن

استعاره (بیت «ج»): صدف: استعاره از دهان / گوهر: استعاره از حرف صدق (سخن راست)

پارادوکس (بیت «د»): این که از یک پدیده‌ی بی‌صدا آواز به گوش برسد، بیانی متناقض ناماست.

تشبیه (اضافه‌ی تشبیه‌ی) (بیت «الف»): دانه‌ی خال
مشبه مشبه‌به

جناس تام (بیت «ب»): دیوان (دفتر شعر) و دیوان (جمع «دیو»)

۷۸- (۱) استعاره (اضافه‌ی استعاری): تارک هفت اختر

جناس: سر و بر

کنایه: خشت زیر سر نهادن: کنایه از درویشی / پای بر تارک هفت اختر نهادن: کنایه از رسیدن به مراتب عالی

پارادوکس: این که بتوان در عین درویشی و فقر، منصب پادشاهی نیز داشت بیانی متناقض ناماست.

۷۹- (۴) اسلوب معادله: — / اغراق: —

بررسی آرایه در سایر گزینه‌ها:

(۱) تشبیه: تشبیه خاک به غبار دل آسمان؟! / کنایه: غبار دل کسی شدن کنایه از موجب رنجش خاطر او شدن

دقت کنیم! در حقیقت، در این بیت آرایه‌ی تشبیه دیده نمی‌شود، بلکه به نظر می‌رسد طراح سؤال، اسلوب معادله را در این بیت درک نکرده و «افتاده» را به «خاک» تشبیه کرده یا این که «خاک» را به «غبار دل آسمان» تشبیه کرده باشد که این هم نادرست است.

(۲) حسن تعلیل: شاعر انحنای مژگان معشوق را به منزله‌ی دست به دعا برداشتن مژه‌ها برای شفای چشم بیمار معشوق دانسته است.

تضاد: شفا یافتن ≠ بیمار بودن

(۳) تشبیه: —

دقت کنیم! در این گزینه، نیز طراح، واژه‌ی «طفل» را که استعاره از «تنبور» است، به غلط دارای آرایه‌ی تشبیه دانسته است.

تشخیص: نسبت دادن زاری و بدخویی و در آغوش و کنار بودن به تنبور

دقت کنیم! چنان که دیدیم گزینه‌های (۱) و (۳) نیز خالی از اشکال نیستند، اما با توجه به این که غلط گزینه‌ی (۴) صریح و مشخص است -

و نه مانند گزینه‌های (۱) و (۳) ظریف و تخصصی - ناچار همان را به عنوان پاسخ مناسب‌تر انتخاب می‌کنیم.

۸۰- (۲) استعاره (بیت «د»): تبسم گل (اضافه‌ی استعاری)

تلمیح (بیت «ج»): اشاره به آیه‌ی شریفه‌ی «أَنَا لِلَّهِ وَأَنَا إِلَيْهِ رَاجِعُونَ»

ایهام (بیت «ب»): کام: ۱- دهان (مجاز از «لب») ۲- مراد، مقصود

(ب) اگر من برخلاف نظر و خوشایند تو سخنی بگویم، [حُب] بگویم! [چه اهمیتی دارد؟]

این دو معنی تعبیری است که بر اساس ظاهر بیت می‌توان به آن نسبت داد، اما واقعیت این است که با توجه به ذهن و زبان سعدی و با بررسی این غزل، برداشت «ب» از این بیت، غیرممکن است؛ زیرا سعدی هرگز در چنین فضایی از معشوق خود سرپیچی نمی‌کند؛ بنابراین واژه‌ی «زنم» در پایان مصراع را باید بر اساس برداشت «الف» همان «زن هستم» معنی کرد.

نکته‌ی دیگر، بررسی آرایه‌ی «حسن تعلیل» در گزینه‌ی (۱) است. شاعر می‌گوید: اگر آستینم را از جلوی چشم‌هایم بردارم، اشکم آن قدر سرازیر می‌شود که دامنم را هم خیس می‌کند، اما این بیان، به این معنی نیست که علت دست بر صورت گرفتن شاعر، جلوگیری از ریختن اشک بوده باشد؛ بنابراین در گزینه‌ی (۱) حسن تعلیل وجود ندارد.

۷۳- (۴) بررسی آرایه در سایر گزینه‌ها:

(۱) ایهام: مدام (در مصراع اول): ۱- همیشه، دائماً ۲- شراب / جناس تام: مدام (در مصراع اول): همیشه، مدام (در مصراع دوم): شراب

در حقیقت، چنین جناسی از نظر علمی نادرست است؛ زیرا همان‌طور که در توضیح آرایه‌ی «ایهام» مشخص شد، «مدام» در مصراع اول به دو معنی «همیشه» و «شراب» به کار رفته و نمی‌توانیم برای دست و پا کردن آرایه‌ی جناس، تنها به یکی از این دو معنی (همیشه) توجه کنیم.

(۲) نغمه‌ی حروف: تکرار مصوت بلند «ا» (۷ بار) و تکرار صامت «س» (۵ بار) و «م» (۸ بار)

(۳) استعاره: دام: استعاره از زلف یا عشق / جناس: دام و مدام / این (ء / ی / ن) و آن (ء / ن / ن) / که، چه

۷۴- (۳) کنایه: سایه بر سر کسی انداختن: کنایه از حمایت کردن / استعاره: سرو: استعاره از معشوق / جناس تام: بالا (قد) و بالا (متضاد پایین) / تشبیه: تشبیه معشوق به رحمت

۷۵- (۲) کنایه (بیت «ب»): این که خاک، کسی را بخورد کنایه از مرگ است. / تشبیه (بیت «ج»): در این بیت دو تشبیه پنهان وجود دارد و البته شناخت چنین تشبیهاتی برای داوطلب، بسیار دشوار است.

(تشبیه دهان و سخن معشوق به «شکر» و قد او به «سرو») / ایهام (بیت «الف»): روزی: ۱- یک روز ۲- رزق (نسبت دادن ایهام» به

واژه‌ی «روزی» نیز نادرست و بر اساس تصوّر طراح سؤال است.) /

استعاره (بیت «ه»): دست عقل (تشخیص) و «استعاره» به‌شمار عشق بتواند زمام از دست عقل بستاند، «تشخیص» و «استعاره» به‌شمار می‌رود. / جناس (بیت «د»): ملول / ملال / ملام / ملامت / ملال و ملام

۷۶- (۱) تشبیه: تشبیه خود (شاعر) به گل
مشبه مشبه‌به

مجاز: «حرف» مجازاً به معنی «سخن» (با علاقه‌ی جزئیّه)

کنایه: «گوش فکندن»، کنایه از با دقت و پی‌گیری به دنبال شنیدن سخن بودن، به‌ویژه به‌طور مخفیانه.